

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2013

Erstatningsnævnet
Civilstyrelsen, Adelgade 13, 1304 København K
Telefon 33 92 33 34 Telefax 39 20 45 05
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

1	Indledning	4
2	Lovgrundlaget og nævnets sammensætning	5
3	Sekretariatet og sekretariatets arbejde	6
4	Talmæssige oplysninger vedrørende 2013	6
5	Opfyldelse af nævnets og sekretariatets mål for 2013	9
6	Hvad betaler nævnet erstatning for?.....	9
7	Konkrete afgørelser fra nævnet	10
7.1	Indledning	10
7.2	Offererstatningslovens § 1 – lovens område.....	10
7.2.1	Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven	10
7.2.2	Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden.....	15
7.2.3	Direkte og indirekte skadelidte.....	18
7.2.4	Årsagssammenhæng og påregnelighed	18
7.2.5	Straffelovsovertrædelser begået i udlandet.....	18
7.2.6	Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger	19
7.2.7	Tingsskade og formueskade	19
7.3	Offererstatningslovens § 6 a	20
7.3.1	Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko	20
7.3.2	Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt	22
7.4	Offererstatningslovens § 7	22
7.5	Offererstatningslovens § 10.....	23
7.5.1	For sen eller manglende politianmeldelse	23
7.5.2	Medvirken til politiets opklaring af sagen	24
7.5.3	Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen.....	24
7.6	Offererstatningslovens § 11 a	25
7.7	Offererstatningslovens § 13 – 2 års-fristen.....	26
7.8	Offererstatningslovens § 14, stk. 1 – sagens oplysning for nævnet	27
7.9	Offererstatningslovens § 15, stk. 2	27
7.10	Offererstatningslovens § 17	29
7.11	Offererstatningslovens § 18.....	30
7.12	Erstatningsansvarslovens § 1	30
7.12.1	Helbredelsesudgifter	30
7.12.2	”Andet tab”	31
7.13	Erstatningsansvarslovens § 2	31
7.13.1	Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste	31
7.14	Erstatningsansvarslovens § 3	32
7.14.1	Godtgørelse for svie og smerte	32
7.15	Erstatningsansvarslovens § 4	32
7.16	Erstatningsansvarslovens § 5	32

7.16.1 Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde	32
7.17 Erstatningsansvarslovens §§ 6-7 – fastsættelse af erhvervsevnetaberstatning ...	33
7.17.1 Fastsættelse af årsløn	33
7.18 Erstatningsansvarslovens §§ 12-14 – erstatning for begravelsesudgifter og erstatning for tab af forsøger	34
7.19 Erstatningsansvarslovens § 14 a – overgangsbeløb	34
7.20 Erstatningsansvarslovens § 16 – renter	35
7.21 Erstatningsansvarslovens § 18.....	35
7.22 Erstatningsansvarslovens § 26 – tortgodtgørelse og krænkelsesgodtgørelse	36
7.22.1 Frihedsberøvelse	36
7.22.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.	36
7.22.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsesgodtgørelse	39
7.23 Erstatningsansvarslovens § 26 a – godtgørelse til efterladte.....	40
7.24 "Forældelse"/prækclusion.....	42
7.24.1 Særligt om prækclusion i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker.....	42
Bilag 1 – Oversigt over forekomsten af de enkelte straffelovsovertrædelser i 2013-2012.....	43
Bilag 2 – Oversigt over tilkendte erstatninger mv. i 2013-2012 fordelt på erstatningsposter..	44
Bilag 3 – Oplysninger om tilkendelser og afslag i 2013.....	46
Bilag 4 – Oplysninger om afslagsgrunde i 2013	47

1 INDLEDNING

Efter Erstatningsnævnets forretningsorden skal nævnet hvert år inden den 1. juli afgive en beretning til justitsministeren om nævnets virksomhed i det foregående år. Beretningen skal offentliggøres.

Denne beretning foreligger hermed for året 2013. Beretningen redegør for nævnets sammensætning samt nævnets og sekretariatets arbejde i løbet af beretningsåret. Beretningen indeholder desuden resumé af en række konkrete afgørelser fra nævnet til belysning af nævnets praksis ved administrationen af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser – i det følgende offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnets håb, at beretningen kan medvirke til at udbrede kendskabet til offererstatningsloven, og til hvordan den administreres.

På www.erstatningsnaevnet.dk er denne årsberetning, ligesom årsberetningerne for 1999-2012, tilgængelig. På hjemmesiden findes i øvrigt en del andet materiale om nævnet.

København, den 20-06-2014

M. Lerche
Nævnetsformand

2 LOVGRUNDLAGET OG NÆVNETS SAMMENSÆTNING

Erstatningsnævnet blev etableret i 1976. Nævnet træffer afgørelser vedrørende ansøgninger om erstatning i henhold til offererstatningsloven, lovbekendtgørelse nr. 688 af 28-06-2004 med senere ændringer.

Frem til 20-11-2013 bestod nævnet af 3 medlemmer med følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand)
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra Social- og Integrationsministeriet) og
- ❖ Advokat Claus Hanghøj (efter indstilling fra Advokatsamfundet).

Ved lov nr. 629 af 12-06-2013 blev offererstatningslovens § 11 ændret. Lovændringen indebærer, at Erstatningsnævnet udvides med henblik på, at nævnet kan arbejde i 2 (eventuelt flere) nævn. Efter lovændringen består Erstatningsnævnet af en formand og en eller flere næstformænd, der tilsammen udgør formandskabet, og et antal yderligere medlemmer. Erstatningsnævnets formand og næstformænd skal være landsdommere. Nævnets øvrige medlemmer udnævnes efter indstilling fra henholdsvis social- og integrationsministeren og fra Advokatrådet. Som følge af lovændringen er Erstatningsnævnets forretningsorden også ændret, jf. bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013.

Fra den 20-11-2013 har Erstatningsnævnet herefter haft følgende sammensætning:

- ❖ Landsdommer Michael Lerche (formand),
- ❖ Landsdommer Sanne Kolmos (næstformand),
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Merete Pantmann (efter indstilling fra social- og integrationsministeren),
- ❖ Ankechef i Ankestyrelsen Lisbet Jensen (efter indstilling fra social- og integrationsministeren),
- ❖ Advokat Claus Hanghøj (efter indstilling fra Advokatrådet) og
- ❖ Advokat Peter Trudsø (efter indstilling fra Advokatrådet).

Landsdommer Kåre Mønsted er stedfortræder for landsdommer Michael Lerche, og landsdommer Anne Thalbitzer er stedfortræder for landsdommer Sanne Kolmos. Ankechef i Ankestyrelsen Lise Gry Beder er stedfortræder for ankechef Merete Pantmann, og chefkonsulent i Ankestyrelsen Mikael Kielberg er stedfortræder for ankechef Lisbet Jensen. Endelig er advokat Mads Krarup stedfortræder for advokat Claus Hanghøj, og advokat Karen-Margrethe Schebye er stedfortræder for advokat Peter Trudsø.

Nævnet har i 2013 afholdt 11 møder, hvorunder der er behandlet omkring 200 sager. Nævnets medlemmer har herudover modtaget ca. 900 sager i cirkulation, jf. afsnit 3 nedenfor.

3 SEKRETARIATET OG SEKRETARIATETS ARBEJDE

Sagsbehandlingen i nævnet varetages af et sekretariat. Sekretariatet har siden den 15-10-2004 udgjort en enhed under Civilstyrelsen, der er en styrelse under Justitsministeriet.

Sekretariatet sørger for sagernes forberedelse, herunder i fornødent omfang udarbejdelse af et resumé af sagen og en indstilling til nævnet om sagens afgørelse. Når en indstilling er udarbejdet, vurderes sagen af sekretariatschefen eller af dennes souschef og herefter af nævnet, enten ved cirkulation af resuméet og indstillingen blandt nævnets medlemmer eller på et møde. I henhold til forretningsordenen kan visse sagstyper dog afgøres af formandskabet alene uden forelæggelse for nævnet. En række sager kan desuden afgøres af sekretariatschefen alene uden forelæggelse for formandskabet eller nævnet. Endelig har de mere erfarne sagsbehandlere en vis adgang til selv at afgøre en række nøje afgrænsede sager.

Sekretariatet har siden maj 2007 været ledet af cand. jur. Ditte Marie Nørgård. I 2013 har Karoline Mazin-Lange fungeret som souschef. Frem til midten af 2013 bestod sekretariatet herudover af 8 juridiske fuldmægtige samt et antal juridiske studerende. Herefter blev sekretariatet styrket med yderligere 3 juridiske fuldmægtige, jf. bemærkningerne til lov nr. 629 af 12-06-2013 ("Styrkelse af rammerne for behandling af ansøgninger om offererstatning").

Da Erstatningsnævnets sekretariat organisatorisk udgør en enhed under Civilstyrelsen, har sekretariatet ikke nogen særskilt bevilling. Oplysninger om Erstatningsnævnets økonomiske forhold i 2013 skal derfor søges i Civilstyrelsens årsrapport for dette år.

Overtandlæge, lic. odont. Troels B. Folkmar, Aarhus Universitetshospital, og overtandlæge Birgitte Sindrup fra Slagelse Kommune Tandpleje har været tilknyttet nævnet som tandlægekonsulenter. Herudover har nævnet indgået aftaler med 2 speciallæger i henholdsvis neurologi (overlæge Claus Madsen, Odense Universitetshospital) og ortopædkirurgi (overlæge Jens-Erik Varmarken, Næstved Sygehus) om konsulentbistand i konkrete sager, hvor nævnet har behov for en lægelig vurdering af f.eks. årsagssammenhængen mellem ansøgers tilskadekomst ved en straffelovsovertrædelse og ansøgers helbredstilstand.

4 TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2013

Erstatningsnævnet har i 2013 modtaget i alt 2.711 nye sager mod 3.076 nye sager i 2012.

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af modtagne ansøgninger i årene 2009-2013:

	2009	2010	2011	2012	2013
Modtagne ansøgninger	3.341	3.117	3.169	3.076	2.711

Tabellen nedenfor viser udviklingen i antallet af ikke ekspederede nye sager ved årets udgang i perioden 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Ikke ekspederede nye sager ultimo året	342	367	403	160	168

I 2013 traf Erstatningsnævnet 5.318 afgørelser mod 5.955 afgørelser i 2012.

Nævnet har i 2013 tilkendt erstatning med i alt ca. 205,8 mio. kr. ekskl. renter.

Hertil kommer gebyrer til Arbejdsskadestyrelsen, honorarer for lægeerklæringer mv. med i alt ca. 3,9 mio. kr. Tilsammen ca. 209,7 mio. kr.

I 2012 tilkendte nævnet ifølge sin årsberetning ca. 113,7 mio. kr. i erstatning og godtgørelse. Hertil kom administrative udgifter, i alt ca. 1,9 mio. kr. og dermed en samlet udbetaling på ca. 115,6 mio. kr.

Som det ses, er der en væsentlig stigning i de tilkendte beløb for 2013.

Baggrunden er følgende:

Erstatningsbeløbene udbetales ikke direkte fra Erstatningsnævnet, men udbetales efter nævnets anvisning af politiet det sted, hvor straffelovsovertrædelsen blev anmeldt.

For året 2012 fik Erstatningsnævnet oplyst, at der i alt fra politikredsene blev udbetalt ca. 198,8 mio. kr.

Rigspolitiet oplyste i den forbindelse, at beløbet udover udbetalinger fra politikredsene efter Erstatningsnævnets anvisning (ca. 184,5 mio. kr.) var sammensat af udbetalinger efter anvisning fra Erstatningsnævnene i henholdsvis Færøerne og Grønland (ca. 11,2 mio. kr.) samt udbetalinger fra Rigspolitiet (ca. 3,1 mio. kr.). Herudover inde-

holdt beløbet renter af erstatningerne samt salær til Kammeradvokaten; disse beløb var det ikke muligt at specificere.

På grund af den store forskel i udbetalingerne fra politiet og de tilkendte erstatninger fra Erstatningsnævnet besluttede nævnet i 2013 manuelt at gennemgå samtlige tilkendelser af erstatninger for året 2012 for at undersøge, om erstatningens størrelse blev korrekt registreret i nævnet.

Gennemgangen viste, at registreringen, der skal sikre en sammentælling af de udbetalte beløb, i en lang række tilfælde var foretaget forkert, således at der manglede registrering af tilkendte erstatninger for ca. 55 mio. kr. i 2012. Herudover må det antages, at også en del af de administrative udgifter ikke blev korrekt registreret. Af ressourcemæssige årsager blev de administrative udgifter for 2012 ikke gennemgået.

Det bemærkes, at fejlregistreringen ikke har betydning for udbetaling, sagshåndtering eller dokumenteret opgørelse af den enkelte sag. Til gengæld medfører fejlen en væsentlig afvigelse i nævnets opgørelse af de samlede udbetalinger.

På denne baggrund gennemgik nævnet i sommeren 2013 også de første måneder af 2013 og har sørget for, at alle erstatninger herefter er korrekt registreret. Fejlregistreringen skyldtes, at der i forbindelse med nævnets afgørelser i de enkelte sager udfyldes et elektronisk beregningsark/skema. Heri anføres de enkelte erstatningstilkendelser, fx tabt arbejdsfortjeneste, helbredelsesudgifter, svie og smerte etc. med angivelse af de konkrete tilkendte beløb for hver enkelt erstatningspost. Disse erstatningstilkendelser registreres imidlertid kun til nævnets opgørelse over årets erstatningstilkendelser, når der manuelt krydses af i en særlig rubrik. Dette er undladt/glemt i en lang række tilfælde, hvorved fejlen i nævnets erstatningstilkendelser for 2012 (og tidligere år) er opstået. Endvidere har nævnet iværksat foranstaltninger, som skal forhindre gentagelse af fejlregistreringen. På sigt forventer nævnet at tage et helt nyt registreringssystem i brug.

Erstatningsnævnet har imidlertid ikke mulighed for rette op på de manglende registreringer for årene forud for 2012. Det bemærkes dog, at nævnet i forbindelse med gennemgangen for 2012 har udfærdiget en opgørelse over, hvilke erstatningsposter, der dækker de ca. 55 mio. kr. Opgørelsen fremgår af bilag 2. Af bilaget ses endvidere en opgørelse af, hvilke erstatningsposter, der dækker de tilkendte erstatninger i 2013.

Det er politiet, der efterfølgende, i det omfang det er muligt, inddriver de udbetalte erstatninger hos gerningsmanden.

Erstatningsnævnet modtog indtil 2011 fra Rigspolitiet årlige indberetninger om størrelsen af det beløb, det i medfør af offererstatningslovens § 17 lykkedes politiet at inddrive fra skadevolderne. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger; se f.eks. årsberetningen for 2010, hvoraf det på side 7 fremgår, at det i 2010 lykkedes politiet at inddrive 2.890.173 kr. fra skadevolderne.

Til brug for nævnets årsberetning for 2011 oplyste Rigspolitiet imidlertid, at de årlige indberetninger ikke er retvisende for hvilket beløb, det lykkes at inddrive fra skadevolderne. Baggrunden er, at Rigspolitiet siden 2006 har oversendt alle krav til SKAT,

hvor det fulde beløb ikke er indbetalt inden 6 måneder. Ifølge SKAT er det ikke muligt at opgøre, hvilket beløb SKAT efterfølgende inddriver i disse sager, da alle politiets krav behandles samlet.

Erstatningsnævnet noterede sig Rigspolitiets oplysninger. Fra 2006 og frem kan det således ikke oplyses, i hvor høj grad det lykkes at inddrive de tilkendte erstatninger fra skadevolderne. Der henvises til nævnets årsberetning for 2011, afsnit 4.

5 OPFYLDELSE AF NÆVNETS OG SEKRETARIATETS MÅL FOR 2013

Målet for 2013 var, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid maksimalt måtte være 85 kalenderdage, samt at 80 pct. af sagerne skulle være afgjort på maksimalt 120 kalenderdage i Erstatningsnævnets sekretariat. I disse måltal skal ikke medregnes den tid, der eventuelt medgår til forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen. Endelig var det målet, at sagsbeholdningen (det vil sige alle de sager, som endnu ikke er afgjort) maksimalt måtte udgøre 1.300 sager.

Nævnet og sekretariatet har opfyldt disse mål i 2013, idet den gennemsnitlige sagsbehandlingstid udgjorde 71 dage, og 80 pct. af sagerne blev afgjort på 102 dage. Kravet til sagsbeholdningen blev opfyldt, idet beholdningen ved udgangen af 2013 var på 1.126 sager.

6 HVAD BETALER NÆVNET ERSTATNING FOR?

Erstatningsnævnet betaler erstatning for personskade som følge af overtrædelser af straffeloven og overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, for visse afgrænsede personlige ejendele, der er blevet skadet, samt mindre kontantbeløb, som mistes i forbindelse med personskade opstået ved en straffelovsovertrædelse. Nævnet betaler ikke i øvrigt erstatning for tingsskade, medmindre straffelovsovertrædelsen er begået af den personkreds, der er nævnt i offererstatningslovens § 3, som hovedsageligt omfatter personer, der er tvangsansbragt i institutioner under Kriminalforsorgen. Nævnet betaler ikke erstatning i forbindelse med færdselsforseelser, overtrædelse af ordensbekendtgørelsen eller andre lovovertrædelser, der ikke er omfattet af straffeloven¹.

I det omfang ansøgerens krav betales af skadevolderen eller arbejdsskadesikringen, betaler nævnet ikke erstatning. Dette følger direkte af bestemmelserne i offererstatningslovens § 7, stk. 1, arbejdsskadesikringslovens § 77 og erstatningsansvarslovens § 30. Nævnet betaler heller ikke erstatning for konkrete udgifter, f.eks. helbredsudgifter og udgifter som følge af beskadiget beklædning, hvis disse udgifter dækkes af ansøgerens forsikringsselskab eller andre, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

¹ Efter lov nr. 112 af 03-02-2012 omfatter offererstatningsloven også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012. Lovændringen er trådt i kraft 01-03-2012.

I øvrigt betaler nævnet erstatning efter dansk rets almindelige regler. Det betyder blandt andet, at erstatningen udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven, og at nævnet har mulighed for at nedsætte erstatningen eller helt lade den bortfalde, hvis ansøgeren har udvist egen skyld, der berettiger til det. Se afsnit 7.3.1 om nævnets praksis i sager om nedsættelse på grund af egen skyld.

7 KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET

7.1 INDLEDNING

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet er af mere almen eller principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger, kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de flere tusind sager, som nævnet har påkendt i 2013.

For yderligere belysning af reglerne i offererstatningsloven og af Erstatningsnævnets praksis kan der f.eks. henvises til nævnets tidligere årsberetninger, der – for så vidt angår beretningerne for 1999-2012 – findes på nævnets hjemmeside samt til Gerd Sindings og Michael Lerches bog: "Offererstatningsloven med kommentarer", 1. udg., 2005.

7.2 OFFERERSTATNINGSLovens § 1 – LOvens OMRÅDE

7.2.1 Nævnets stillingtagen til, om skaden skyldes en overtrædelse af straffeloven

Hvis det ikke er afgjort ved dom, om skaden er sket som følge af en overtrædelse af straffeloven, foretager nævnet en selvstændig vurdering af, hvorvidt den anmeldte hændelse falder inden for straffelovens område, både for så vidt angår det objektive gerningsindhold og den subjektive tilregnelser. Der er tale om en konkret vurdering i den enkelte sag under inddragelse af alle sagens oplysninger, herunder f.eks. vidneafhøringer, gerningsstedsundersøgelser, videooptagelser, lægelige undersøgelser og tekniske beviser mv., der er tilvejebragt gennem politiets efterforskning samt nye oplysninger, som fremkommer under nævnsbehandlingen.

Som eksempler på afgørelser fra nævnet i 2013 følger 3 meget forskellige sager, hvor nævnet fandt, at forholdet var omfattet af offererstatningsloven:

N.j.nr. 13-520-02282 Ansøger var på arbejde som buschauffør, da en passager bagest i bussen ramte hende i øjnene med en laserstråle, der blev reflekteret af et passagerspejl over forruden i bussen. Ansøger blev ramt af strålen flere gange af et par sekunders varighed, og da hun blev opmærksom på, at skadevolder sad i bussen, skældte hun ham ud over højtaleren, hvorefter han forlod bussen.

Politiet standsede efterforskningen, idet man ikke kunne finde skadevolder. Nævnet lagde til grund, at skadevolder havde haft forsæt til at ramme ansøger med laserstrålen. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at

der var tale om flere episoder, og at ansøger havde set skadevolder sigte på sig i spejlet. Da ansøger var påført midlertidige gener i form af irritation af øjet, tilkendte nævnet hende godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

N.j.nr. 13-520-02682 Ansøger – en 2 måneder gammel baby – blev udsat for vold i en periode på 2 måneder, idet hun blev holdt hårdt omkring brystet, mens hun blev rystet. Volden medførte brud på ribben, arme og ben.

Ansøgers forældre blev i byretten dømt for overtrædelse af blandt andet straffelovens § 245, stk. 1, men senere frifundet i landsretten, idet det ikke kunne fastslås, hvem af forældrene, der havde udøvet vold mod ansøger. Det blev i den forbindelse lagt til grund, at ansøger var blevet udsat for vold som beskrevet, samt at det kunne udelukkes, at skadevolder var andre end en af forældrene.

Nævnet anerkendte sagen som omfattet af offererstatningsloven.

N.j.nr. 13-520-02381 Ansøger blev skubbet i brystet, hvorved hun væltede ud på kørebanen. Hun landede i den forbindelse på højre side og slog arm og hoved ned i asfalten. Hun var herefter i langvarig sygehusbehandling.

Politiet sigtede skadevolder for overtrædelse af ordensbekendtgørelsen (for voldelig optræden) ved at hive ansøger i armen, så hun faldt. Ansøger anmeldte efterfølgende skadevolder for vold, men politiet standsede efterforskningen, idet skadevolder allerede havde vedtaget et bødeforlæg på 3.000 kr.

Nævnet fandt, at ansøger var blevet udsat vold og tilkendte ansøger erstatning efter offererstatningsloven.

Nævnet fandt videre, at der kunne gøres regres mod skadevolder, selvom denne ikke var dømt for en straffelovsovertrædelse, da der forelå et sikkert grundlag for at kunne fastslå skadevolders erstatningsansvar.

I de følgende 5 – også meget forskellige – sager fandt nævnet, at forholdet ikke var omfattet af offererstatningsloven:

N.j.nr. 13-520-00664 Skadevolder blev i byretten frifundet for at have overtrådt straffelovens § 218, stk. 2, jf. § 21, ved at have forsøgt at skaffe sig samleje med ansøger, der på tidspunktet var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Skadevolder blev frifundet grundet manglende forsæt, idet forholdet var begået under en episode af "sexsomnia", som skadevolder under sagens forløb blev diagnosticeret med. Retten lagde til grund, at skadevolder før episoden ikke vidste, at han havde "sexsomnia", hvorfor retten ikke fandt, at skadevolder havde grund til at advare ansøger om risikoen for, at han kunne have en seksuel adfærd i søvne.

("Sexsomnia" er en form for søvngænger, der tilhører sygdomsfamilien parasomnia. Fælles er, at de opstår i den dybe søvn, hvor centrene i hjernen, der kontrollerer kompleks tankevirksomhed, dømmekraft og ræsonnement, er i dvale. Til gengæld er centrene, der styrer de mere primitive funktioner som sult og seksualdrift, stadig aktive. Derfor kan man udføre seksuelle handlinger som masturbation, stønnen, befamling og endda fuldbyrdet samleje. Søvngængerer opfører sig ofte anderledes eller mere hårdhændet end i vågen tilstand).

Da retten fandt, at skadevolder ved sin handling ikke havde overtrådt straffeloven, var forholdet ikke omfattet af offererstatningsloven, hvorfor nævnet afslog at tilkende ansøger erstatning og godtgørelse.

N.j.nr. 12-520-24178 Skadevolder var ved en norsk domstol blevet dømt til at betale ansøger 200.000 kr. i tortgodtgørelse, uanset skadevolder af samme domstol var blevet frifundet for straf efter den norske straffelov. Dette skyldtes, at bevisskravet i Norge er lavere i erstatningsretten end i strafferetten, og at Norge ikke har en bestemmelse svarende til retsplejelovens § 992. Da dele af forholdet blev begået i Danmark, havde de norske myndigheder henvist ansøger til at søge om erstatning hos Erstatningsnævnet for så vidt angik halvdelen af den af retten tilkendte godtgørelse på 200.000 kr.

Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 1, idet skadevolder var blevet frifundet for at have overtrådt den norske straffelov, som i beskrivelsen af gerningsindholdet ved den pågældende forbrydelse svarer til den danske straffelov. Den norske dom om erstatning, der var i strid med § 992 i den danske retsplejelov, var ikke bindende for en afgørelse om erstatning efter den danske offererstatningslov.

N.j.nr. 13-520-01717 Ansøger – en dement plejehjemsbeboer – søgte om godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1 og 2. Spørgsmålet for nævnet var, om ansøger var blevet udsat for seksuelle overgreb fra en dement mandlig medbeboer på plejehjemmet, eller om der var tale om et frivilligt forhold.

Politiet og Statsadvokaten lagde til grund, at der var tale om flere intime episoder mellem ansøger og den mandlige medbeboer, men besluttede at standse efterforskningen, idet det blev vurderet, at medbeboeren ikke havde haft det fornødne forsæt til at udsætte ansøger for seksuelle overgreb.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen, idet det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøger havde været udsat for en overtrædelse af straffeloven.

Nævnet fandt således, at det var svært at vurdere, hvorvidt forholdene skete mod ansøgers vilje, idet både hun og medbeboeren var demente og ikke kunne afgive forklaring til sagen.

Nævnet lagde i den forbindelse vægt på politiets afhøringsrapporter af de ansatte på plejehjemmet, hvoraf fremgik, at ansøger var meget udadvendt og flirtende over for de øvrige beboere og jævnligt var blevet fundet i andre beboeres boliger. Videre fremgik det, at ansøger ved flere lejligheder havde omtalt medbeboeren som sin mand, samt ikke havde givet udtryk for, at hun ikke var interesseret i hans selskab.

Det indgik endvidere i nævnets vurdering, at politiet havde vurderet, at medbeboeren ikke havde haft forsæt til at udsætte ansøger for seksuelle overgreb.

N.j.nr. 13-520-00449 Ansøger, som var vognmand, var ude at aflevere varer hos en klient (K).

Efter at have lagt varerne på køkkenbordet vendte ansøger sig for at gå ud igen. Ifølge ansøger begyndte K at skubbe ansøger i ryggen og baghovedet. Skubbene var så kraftige at ansøger følte dem som slag – dog var slagene med flad hånd og ikke knytnæve.

Politiet besluttede ikke at indlede en efterforskning mod K. Politiet lagde vægt på, at ansøger var ansat i et privat firma og derfor ikke var særligt beskyttet af straffelovens § 119 omhandlende offentligt ansatte. Endvidere lagde politiet vægt på, at ansøger blev skubbet i ryggen og i hovedet, og at skub, der ikke medfører fald i almindelighed er for bagatelagtige til at blive betragtet som omfattet af straffelovens voldsparagraffer.

Herefter søgte ansøger om erstatning ved nævnet. Nævne afslog ansøgningen og lagde ved afgørelsen vægt på, at nævnet kun var i besiddelse af ansøgers forklaring om hændelsesforløbet, og at nævnet ikke fandt det tilstrækkeligt sikkert, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet lagde også vægt på, at politiet havde besluttet ikke at indlede en efterforskning mod K.

N.j.nr. 11-520-19932 Ansøger arbejdede som pædagog på et børnehjem og overraskede i den forbindelse en 11-årig dreng i at tage noget slik fra køkkenet. Ansøger besluttede sig herefter for at fjerne drengens computer som straf, hvilket drengen gjorde en del fysisk modstand imod. Drengen var efterfølgende vred og skubbede til ansøger, da hun ikke ville lade ham forlade sit værelse. Ansøger slog i den forbindelse sin ryg imod døren til drengens værelse og kom derved til skade.

Sagen blev anerkendt som en arbejdsskade af Arbejdsskadestyrelsen, der tilkendte ansøger godtgørelse for 8 % varigt mén og erstatning for 15 % erhvervsevnetab. Arbejdsskadestyrelsen fandt i den forbindelse, at ansø-

ger var påført visse smerter i ryggen, men at der ikke var årsagssammenhæng mellem tilskadekomsten og størstedelen af de oplevede gener.

Ansøger søgte om maksimal godtgørelse for svie og smerte samt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Nævnet afslog ansøgningen, idet det ikke kunne lægges til grund, at der var tale om en straffelovsovertrædelse i forbindelse med den modstand, skadevolder havde udvist ved ansøgers konflikthåndtering. Videre fandtes det ikke godtgjort, at skadevolder havde haft forsæt til et bevidst angreb mod ansøger.

Ansøgers advokat påklagede nævnets afgørelse, og nævnet stadfæstede efter en fornyet gennemgang af sagen afgørelsen. Afgørelsen blev endvidere indbragt for Ombudsmanden, der ikke fandt grundlag for at undersøge sagen yderligere, idet der ikke var udsigt til, at nævnets afgørelser kunne kritiseres.

Nævnet er ikke bundet af politiets og anklagemyndighedens vurdering af, om der antages at være begået et strafbart forhold mod ansøger, men vurderingen fra politi og anklagemyndighed vil normalt være vejledende for nævnet.

Hvis nævnet i forbindelse med sin vurdering af, om der foreligger en overtrædelse af straffeloven, ikke finder sagen tilstrækkeligt oplyst gennem politiets efterforskning, har nævnet undtagelsesvis mulighed for at bede politiet om at foretage yderligere afhøringer af vidner mv. eller at gennemføre undersøgelser af gerningsstedet mv. Dette fremgår bl.a. af pkt. 7 i Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 til politiet og anklagemyndigheden om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet.

Nævnet har endvidere i flere tilfælde indhentet videooptagelser og lignende fra tilskadekomsten for selvstændigt at vurdere, om der var tale om en straffelovsovertrædelse over for ansøger.

Nævnet har ligeledes i enkelte tilfælde forelagt sager for Retslægerådet med henblik på, at rådet kunne udtale sig om, hvorvidt ansøgers skader ud fra en lægelig vurdering mest sandsynligt kunne antages at være opstået ved et voldeligt overfald eller ved en ulykke, som ikke indebærer en straffelovsovertrædelse. Det drejer sig typisk om personer med hukommelsestab for tiden omkring skadens indtræden.

Som omtalt i afsnit 6 omfatter offererstatningsloven fra 01-03-2012 også overtrædelser af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, idet den tidligere bestemmelse i straffelovens § 265 om overtrædelse af tilhold er overført til lov nr. 112 af 03-02-2012.

Nævnet afslog i **n.j.nr. 13-520-02099** dog følgende ansøgning:

Skadevolder havde i perioden fra den 14-08-2011 til den 12-10-2011 chikaneret ansøger ved at sende adskillige sms-beskeder samt ved at have foretaget utallige opkald til ansøger. Derudover var skadevolder flere gange mødt op personligt hos ansøger.

Skadevolder modtog den 29-11-2011 et tilhold fra politiet i medfør af straffelovens § 265. Da skadevolder ikke tog kontakt til ansøger efter tilholdet, kunne hans chikane mod ansøger forud for tilholdet ikke anses for hverken en straffelovsovertrædelse eller en overtrædelse af bortvisningsloven.

7.2.2 Særligt om plejepersonales mv. tilskadekomst i arbejdstiden

Plejepersonale, pædagoger, skolelærere og andre personalegrupper med særlige omsorgsfunktioner mv., der kommer til skade, fordi en patient, en elev o. lign. opfører sig voldsomt eller decideret voldeligt, udgør en særlig tilfældegruppe.

I den forbindelse har nævnet bidraget til justitsministerens besvarelse af den 15-02-2013 af spørgsmål nr. 507 fra Folketingets Retsudvalg om nævnets praksis ved ansøgninger fra ansatte i pleje- og undervisningssektoren. Bidraget gengives her i ud-drag:

”Efter offererstatningslovens § 1 yder staten erstatning og godtgørelse for personskade, der forvoldes ved overtrædelse af straffeloven, hvis overtrædelsen er begået i den danske stat.

Såfremt der foreligger politianmeldelse i en sag, hvor en offentligt ansat i pleje- og undervisningssektoren angiver sig udsat for vold på jobbet, danner politiets efterforskning og eventuelle afgørelse om påtaleundladelse, tiltalefrafald eller tiltale grundlaget for nævnets afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse. I de tilfælde, hvor der er rejst tiltale ved domstolene, følger nævnets naturligvis rettens afgørelse om, hvorvidt der har været tale om en straffelovsovertrædelse, ligesom nævnet efter offererstatningslovens § 11 a følger rettens eventuelle afgørelse om erstatning.

I disse sager foretages der imidlertid sjældent politianmeldelse af skadelidte eller af institutionen.

Erstatningsnævnet dispenserer som regel fra kravet i offererstatningslovens § 10, om at episoden skal være politianmeldt inden 72 timer (for handlinger begået før 01-07-2011: ”uden unødigt ophold”, dvs. inden 24 timer). Nævnet følger hermed en henstilling fra Folketingets Retsudvalg i FT 1984-85, tillæg B, sp. 1355, i forbindelse med lovændringen i 1985, hvorved der indførtes retskrav på erstatning efter offererstatningsloven. Det hedder i henstillingen: “[Retsudvalget] finder, at erstatningsnævnet i forbindelse med nævnets samlede vurdering af, om kravet om politianmeldelse i § 10 bør fraviges i de konkrete sager, som måtte blive forelagt for nævnet til afgørelse, bør være opmærksom på, at pædagogiske og behandlingsmæssige hensyn kan tale imod en politianmeldelse.”

Har ansøgeren, efter at være blevet opfordret til at indgive politianmeldelse, modsat sig dette eller i øvrigt ikke villet medvirke til sagens oplysning, vil der dog fortsat kunne meddeles ansøgeren afslag i henhold til offererstatningslovens § 10 eller dennes analogi.

Såfremt der ikke er foretaget politianmeldelse, indsendes en anmodning om erstatning ofte først til Erstatningsnævnet lang tid efter episoden. Det betyder, at Erstatningsnævnet i disse sager ofte kun har ansøgerens egen forklaring om episoden som afgørelsesgrundlag.

Erstatningsnævnet forsøger altid at indhente en udtalelse fra institutionens ledelse om det præcise hændelsesforløb i forbindelse med den episode, som har udløst erstatningskravet, og om hvorfor episoden ikke er politianmeldt. Er episoden først anmeldt til nævnet et stykke tid efter, den fandt sted, kan det dog være vanskeligt at få brugbar udtalelse fra ledelsen eller andre om det præcise hændelsesforløb, idet episoden ofte er mere eller mindre glemt på institutionen, ligesom der ofte kan være sket udskiftninger blandt personalet, der medfører, at ingen kender nærmere til episoden.

Er en ansøgning om erstatning indgivet lang tid efter den episode, der har udløst erstatningskravet, og understøttes ansøgerens beskrivelse af episoden ikke af optegnelser eller notater, der er gjort umiddelbart efter eller i forbindelse med denne, kan nævnet normalt ikke anse det for godtgjort, at ansøgeren har været udsat for en straffelovsovertrædelse. Optegnelser foretaget umiddelbart efter eller i forbindelse med episoden kan fx være arbejdsskadeanmeldelser, indberetninger til ledelsen om episoden eller lægelige optegnelser.

Erstatningsnævnet betaler ikke erstatning i anledning af skader, der hovedsageligt skyldes den måde, arbejdet er tilrettelagt på. I disse tilfælde må nævnet henvise ansøgeren til eventuelt at rette sit krav mod arbejdsgiveren, jf. Danske Lov 3-19-2 eller arbejdsgiverens arbejdsskade- eller ansvarsforsikringselskab.

Kun hvor der er tale om en konkret hændelse, der udgør en klar overtrædelse af straffeloven fra patientens eller elevens side, kan tilskadekomsten dækkes efter offererstatningsloven. At der skal være tale om en klar overtrædelse af straffeloven, indebærer, at den strafbare handling skal være af en vis kvalificeret art, at handlingen skal være retsstridig, og at der skal foreligge fornødent forsæt. Handlingen skal med andre ord være "villet". Skader opstået indenfor pleje- og pædagogsektoren og lignende områder, hvor der ikke foreligger rettidig politianmeldelse og -undersøgelse, og hvor der alene er tale om småtjatteri eller almindelig modstand i forbindelse med fastholdelse, vil normalt ikke udgøre en strafbar handling, som kan medføre dækning efter offererstatningsloven for opstået personskade.

Ved Erstatningsnævnets afgørelse om, hvorvidt der foreligger en straffelovsovertrædelse, vil det også indgå i vurderingen, om episoden har fundet sted i et miljø, hvor der normalt er mere fysisk kontakt mellem de involverede personer, end det er sædvanligt andre steder i samfundet. Det kan fx være tilfældet i arbejdet med skolebørn og på plejehjem.

Nævnet tager i hvert enkelt tilfælde stilling til den konkrete situation, herunder også hvorvidt skadevolder befinder sig i en sådan psykisk eller fysisk tilstand, at hændelsen må vurderes ikke at gå ud over, hvad den an-

satte i kraft af sit virke som f.eks. plejer, underviser eller pædagog kan forvente i situationen. Det kan i den forbindelse også tillægges betydning, hvis en hændelse af institutionen anses som så dagligdags, at den ikke politianmeldes, og som i et vist omfang skyldes arbejdets tilrettelæggelse ...

Det bemærkes, at nævnet i de tilfælde, hvor nævnet tilkender erstatning, selvom der ikke er foretaget politianmeldelse, som regel indstiller, at der gøres regres mod skadevolderen, også selvom skadevolderen er mindre-årig eller utilregnelig.

Hvis den oplyste skadevolder er under 14 år, eller der er oplysninger, som giver anledning til at formode, at skadevolderen har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt, vil Erstatningsnævnet som udgangspunkt henvise skadelidte til at rette henvendelse til skadevolderens eventuelle ansvarsforsikrings-selskab. Dette skyldes den særlige bestemmelse i forsikringsaftalelovens § 19. Efter denne bestemmelse fraviges det forsikringsretlige udgangspunkt om, at skader, som den forsikrede skadevolder selv har fremkaldt ved forsæt, ikke dækkes, "når den sikrede var under 14 år eller på grund af sindssygdom, åndssvaghed, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand har manglet evnen til at handle fornuftsmæssigt". Børn under 14 år vil ofte være dækket af forældrenes ansvarsforsikring, ligesom en del voksne institutionsanbragte eller sindslidende vil være dækket af en ansvarsforsikring. Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, kan der ikke betales erstatning, i det omfang skaden dækkes af forsikring."

Fra nævnets praksis kan nævnes **n.j.nr. 13-520-00092**:

Ansøger, der var pædagogstuderende, var i praktik på en døgninstitution for anbragte børn. På skadestidspunktet var hun alene med 3 børn i alderen 10-13 år. En af drengene havde det svært, og han tog en køkkenkniv frem. De to andre børn blev usikre, og ansøger måtte føre drengen med køkkenkniven væk. Her tog han ansøger på brysterne samtidig med, at han slog, sparkede og spyttede ansøger. Drengen fik 3 gange fat i en kniv og opførte sig truende. Ansøger følte sig truet og magtesløs i situationen, da hun var usikker på, om de 3 børn kunne finde på at angribe hende samlet.

Nævnet fandt, at ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse. Nævnet fandt endvidere, at den skete skade hovedsageligt skyldtes arbejdets tilrettelæggelse på stedet, idet ansøger – en pædagogstuderende i praktik – i over 2 timer var overladt alene med 3 adfærdsvanskelige børn i alderen 10-13 år. Efter nævnets opfattelse var ansøgers arbejdsgiver således ansvarlig for den skete skade i medfør af Danske Lovs 3-19-2 og henviste ansøger til at søge erstatning via arbejdsgiverens erhvervsforsikring.

7.2.3 Direkte og indirekte skadelidte

Nævnet betaler som udgangspunkt kun erstatning til ansøgere, der er direkte forurettede ved en straffelovsovertrædelse. Det vil sige, at man ikke kan få erstatning, hvis man blot har været vidne til en straffelovsovertrædelse. Man kan imidlertid have været så tæt på begivenhedernes centrum, at man som indirekte skadelidt alligevel er erstatningsberettiget. Der henvises herom bl.a. til årsberetningen for 2003, afsnit 7.1.3, 2006, afsnit 7.2.3, og 2008, afsnit 7.2.4.

7.2.4 Årsagssammenhæng og påregnelighed

For at kunne få erstatning efter offererstatningsloven må der i overensstemmelse med de almindelige erstatningsretlige regler være årsagssammenhæng mellem den begåede straffelovsovertrædelse og skaden, ligesom skaden må være en påregnelig følge af straffelovsovertrædelsen. Der henvises herom bl.a. til årsberetningen for 2006, afsnit 7.2.4. samt

N.j.nr. 12-520-24696 Skadevolder blev i byretten idømt 60 dages fængsel for trusler, idet han havde holdt et vinglas over hovedet, som om han ville slå ansøger, ligesom han råbte, at han ville voldtage hende og slå hende ihjel. Ansøger flygtede som følge af truslerne ind på et værelse, hvorefter skadevolder satte noget for døren, så hun ikke kunne komme ud. Ansøger hoppede herefter ud af vinduet, hvorved hun brækkede hælen. Ansøger søgte om godtgørelse for svie og smerte som følge af en sygeperiode grundet den brækkede hæl.

Nævnet fandt, at der var både årsagssammenhæng og adækvans, idet det måtte have stået klart for skadevolder, at ansøger ville forsøge at flygte fra truslerne, og at den eneste udvej fra værelset var vinduet, hvorfra der var 2 meter til jorden. Forholdet var således omfattet af offererstatningsloven, og nævnet tilkendte som følge heraf ansøger godtgørelse for svie og smerte.

7.2.5 Straffelovsovertrædelser begået i udlandet

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, betaler staten kun i særlige tilfælde erstatning for skader, der er sket uden for Danmark, og kun, hvis ansøger har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller gør tjeneste for en dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan endvidere betales til ansøgere, der har bopæl i Danmark, og som kommer til skade i forbindelse med deres erhvervsudøvelse i udlandet. Bestemmelsen er ifølge forarbejderne tiltænkt et snævert anvendelsesområde. Hvis en tilskadekomst i udlandet kan anses som en arbejdsskade, kan skaderne i visse tilfælde være omfattet af bekendtgørelse nr. 853 af 20-10-2003 om arbejdsskadesikring for personer, der udsendes til midlertidigt arbejde i udlandet.

I særlige tilfælde kan nævnet udbetale erstatning for skader i udlandet, der sker ved, at en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark overfalder en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Erstatning ydes dog kun, når skaden opstår i et lukket dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse.

En gennemgang af nævnets praksis for tilkendelse af erstatning efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, kan ses i nævnets årsberetning for 2009 under afsnit 7.2.6

7.2.6 Lovlig privat anholdelse og forhindring af strafbare handlinger

Foruden straffelovsovertrædelser giver offererstatningslovens § 1, stk. 1, 2. pkt., også mulighed for erstatning og godtgørelse for personskade, der sker i forbindelse med 1) hjælp til politiet under anholdelse, 2) handlinger, der foretages med henblik på lovlig privat anholdelse, og 3) handlinger, der foretages med henblik på forhindring af strafbare handlinger.

7.2.7 Tingsskade og formueskade

Efter offererstatningsloven ydes der som udgangspunkt alene erstatning og godtgørelse i anledning af personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der imidlertid givet skadelidte mulighed for – som tillægserstatning – at få erstatning for tøj og andre sædvanlige personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete. Se i den forbindelse nævnets årsberetning for 2007, afsnit 7.2.6, hvor en gennemgang af nævnets praksis vedrørende niveauet for erstatning for dyrere personlige ejendele findes. Afsnittet indeholder endvidere omtale af praksis for erstatning for udgifter til nye briller.

Nævnet fandt i **n.j.nr. 2636/2003**, som omtales i beretningen for 2004 side 17, at der kun var grundlag for at tilkende en erstatning på 5.000 kr. for et ur og et hals-smykke til en samlet værdi på knap 88.400 kr. Nævnet lagde vægt på, at et hals-smykke og et ur til en sådan samlet værdi ikke kunne anses for sædvanlige personlige ejendele.

Nævnet har i 2013 anerkendt, at samfundsudviklingen har medført, at folk generelt bærer dyrere personlige ejendele af højere værdi end tidligere:

N.j.nr. 13-520-00204 Ansøger blev frarøvet en mobiltelefon til 2.650 kr. samt nogle værdifulde smykker og et ur til en samlet værdi af ca. 76.000 kr.

Nævnet fandt, at der var grundlag for at tilkende ansøger i alt 10.000 kr. i erstatning for mobiltelefon, smykker og ur. Nævnet lagde vægt på, at mobiltelefon, smykker og ur til en samlet værdi på ca. 76.000 kr. ikke kunne anses for sædvanlige personlige ejendele.

Nævnet har således i 2013 forhøjet det maksimale erstatningsbeløb for personlige ejendele til 10.000 kr. mod tidligere 5.000 kr.

Endvidere giver bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 hjemmel til at yde erstatning for tingsskade ud over de i § 1, stk. 2, nævnte tilfælde, såfremt skadevolderen er

omfattet af den særlige personkreds i § 3 (bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen), som det offentlige menes at have et særligt ansvar for.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 muliggør også erstatning til juridiske personer, f.eks. anparts- og aktieselskaber, men ikke erstatning til offentlige myndigheder eller institutioner, jf. lovens § 5.

Erstatningen i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 2, og § 3 omfatter kun egentlig tingsskade. Formueskade opstået ved for eksempel bedrageri, underslæb, afpresning eller anden straffelovsforbrydelse kan derimod ikke erstattes i medfør af offererstatningsloven, jf. herved forarbejderne til offererstatningsloven, betænkning nr. 751/1975, side 33, 1. sp., om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. Nævnet erstatter heller ikke tab for f.eks. mistet rejse eller mistet ferie.

7.3 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A

7.3.1 Nedsættelse på grund af egen skyld eller accept af risiko

Efter offererstatningslovens § 6 a finder dansk rets almindelige erstatningsretlige regler tilsvarende anvendelse, herunder reglerne om nedsættelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Fra nævnets praksis kan nævnes følgende sager fra 2013:

N.j.nr. 13-520-02453 Ansøger søgte om godtgørelse for svie og smerte efter at have været udsat for et knivstik.

Nævnet besluttede at nedsætte den tilkendte godtgørelse for svie og smerte med 1/3.

Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at der forud for det knivstik, som ansøger var blevet påført, var opstået gensidigt skubberi mellem skadevolder og ansøger, og at ansøger herefter havde tildelt skadevolder en skalle, hvorefter skadevolder stak ansøger med en kniv. Nævnet fandt på den baggrund grundlag for at nedsætte ansøgers godtgørelse med 1/3.

N.j.nr. 13-520-24956 Ansøger og hans bror opsøgte skadevolder, idet ansøger medbragte et bat. Der opstod herefter slagsmål. Efterfølgende blev ansøger dømt for at have overtrådt straffelovens § 245, stk. 1, jf. § 247, ved at have slået skadevolder i hvert fald én gang med et bat samt adskillige gange med knyttet hånd på kroppen og i ansigtet. Skadevolder blev ved samme dom dømt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, for at have stukket ansøger på øret, brystkassen, skulderbladet og venstre balle med en hobbykniv.

Retten fandt under hensyntagen til stikkens placering og antal, at grænsen var lovligt nødvendigt overskredet af skadevolder, jf. straffelovens § 13, stk. 2.

Nævnet besluttede at afslå ansøgers ansøgning om erstatning. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at ansøger blev dømt for selv at have udøvet kvalificeret vold over for skadevolder, samt at ansøger forud for hændelsen sammen med en medgerningsmand havde planlagt angrebet på skadevolder.

N.j.nr. 13-520-00083 Ansøger, der var lærer for B (som er autist), var taget hjem til B for at give ham hjemmeundervisning. Ansøger havde fået udleveret en nøgle til B's hjem, men da hun forsøgte at åbne døren, kunne hun ikke komme ind, idet B havde sat noget for døren.

B råbte flere gange, at ansøger skulle forlade hans hus, men ansøger blev ved med at presse B til at skulle modtage undervisningen, selvom han gentagne gange gjorde ansøger opmærksom på, at han ikke ønskede hendes tilstedeværelse. B råbte til sidst, at såfremt ansøger ikke ville forlade hans hjem, måtte han få hende ud på en anden måde, og hentede herefter en kniv og udtalte: "Er du så bange for denne her?"

Ansøger søgte nævnet om blandt andet godtgørelse for svie og smerte, som følge af psykiske mén efter hændelsen. Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 6 a, og lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger, trods gentagne protester fra B, tvang sig ind i B's hjem, selvom B tydeligt gav udtryk for, at han ikke ønskede ansøgers tilstedeværelse. Nævnet lagde endvidere vægt på, at B er autist, og at et sådant grænseoverskridende pres fra ansøgers side måtte anses for uhensigtsmæssigt. Sidst men ikke mindst lagde nævnet vægt på en udtalelse fra B's skole og ansøgers arbejdsplads, hvoraf det fremgik, at der var en stående instruks om at trække sig ud af feltet, hvis elever reagerede med trusler og/eller aggressiv adfærd.

N.j.nr. 13-520-01454 1 af 4 tiltalte blev idømt 7 års fængsel for drabsforsøg ved at have skudt ansøger i brystet i ryggen og for at have skudt på ansøgerens chauffør/bodyguard. Skadevolder og ansøger var medlem af hver sin rocker-bande, og under retssagen blev det oplyst, at der havde været en konflikt mellem banderne. Herudover havde der været et sammenstød mellem i hvert fald ansøgeren og nogle fra den modstående bandes medlemmer tidligere samme aften.

Nævnet afslog ansøgningen om erstatning med henvisning til offererstatningslovens § 6 a. Nævnet lagde vægt på, at der i betænkning 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser fra side 59 og frem ses en drøftelse af rimeligheden af bl.a. erstatning til ofre, der har udsat sig for en særlig risiko, "f.eks. rockerbander. Den, som f.eks. melder sig ind i en rocker-bande for at deltage i voldsudøvelse, kan dog heller ikke efter den almindelige erstatningsret antages at ville få erstatning, såfremt han i

forbindelse hermed selv udsættes for påregnelige skader som følge af vold.”

Det samme blev resultatet i **n.j.nr. 12-520-22386**:

Ansøger blev skudt i lænden, og politiet valgte at henlægge sagen. Nævnet besluttede at afslå ansøgers ansøgning om erstatning, idet han måtte antages at have accepteret risikoen for skadens indtræden. Nævnet henviste i den forbindelse til betænkning 1019/1984 om retskrav på erstatning til ofre for forbrydelser fra side 59 og frem (se ovenfor n.j.nr. 13-520-01454) vedrørende rimeligheden af bl.a. erstatning til ofre, der har udsat sig for en særlig risiko.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at ansøger havde afgivet en sparsom forklaring til politiet, idet han ikke havde villet angive, hvem han var sammen med på dagen for skyderiet eller uddybe oplysningerne om skadevoldernes bil. Ansøger forklarede endvidere til politiet, at han ikke vidste, hvem skadevolderne var, idet han dog til en sygeplejerske på hospitalet forinden havde sagt, at det slet ikke var ham, der skulle have været ramt. Han havde endvidere spurgt, hvilken kaliber han blev skudt med.

Nævnet lagde endelig vægt på, at politiet havde efterforsket sagen som en del af en verserende bandekonflikt, samt at vidner havde set ansøger være i kontakt med skadevolder umiddelbart inden skyderiet. Politiet lagde på baggrund heraf til grund, at ansøger vidste, hvem der var skadevolder, og at sagen kunne være blevet opklaret, hvis ansøger havde ønsket at medvirke hertil. Det fremgik endvidere af politiets rapporter, at ansøger efter politiets vurdering var et toneangivende medlem af en bande, idet han adskillige gange var blevet antruffet af politiet i forbindelse med aktioner mod bandemiljøet, i hvilken forbindelse han ofte havde været iført skudsikker vest.

7.3.2 Den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6 a indebærer endvidere, at den almindelige erstatningsretlige tabsbegrænsningspligt finder tilsvarende anvendelse i erstatningsager i henhold til offererstatningsloven. Tabsbegrænsningspligten indebærer, at den, der har lidt skade som følge af en andens ansvarspådragende adfærd, har pligt til så vidt muligt at begrænse sit tab som følge af skaden.

7.4 OFFERERSTATNINGSLovens § 7

Efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, betaler nævnet ikke erstatning, hvis ansøgers skade godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Se afgørelser til illustration af bestemmelsen i nævnets beretning for 2007 afsnit 7.4.

Nævnet betaler endvidere ikke erstatning, hvis skaden er en arbejdsskade og dækkes af arbejdsgiverens lovpligtige forsikring, jf. herved arbejdsskadesikringslovens § 77 og

erstatningsansvarslovens § 30, hvoraf fremgår, "Ydelser i henhold til loven [arbejds-skadesikringsloven] kan ikke danne grundlag for regreskrav mod en skadevolder, der har pådraget sig erstatningspligt over for skadelidte eller dennes efterladte. Skadelidtes eller dennes efterladedes krav mod den erstatningsansvarlige nedsættes i det omfang, forsikringsselskabet har betalt eller er pligtig at betale erstatning til de pågældende efter denne lov".

7.5 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10

7.5.1 For sen eller manglende politianmeldelse

Indtil 01-07-2011 var det efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, en betingelse for at få erstatning fra staten, at straffelovsovertrædelsen var anmeldt til politiet uden unødigt ophold. Efter nævnets praksis ansås dette som udgangspunkt for at være inden for 24 timer fra gerningstidspunktet.

Ved lov nr. 412 af 09-05-2011 blev bl.a. offererstatningslovens § 10, stk. 1, 1. led, ændret. Bestemmelsen havde hidtil haft følgende ordlyd:

"§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet (..)"

Efter lovændringen, som trådte i kraft den 01-07-2011 og gælder for overtrædelser, der begås efter lovens ikrafttræden, er bestemmelsen affattet således:

"§ 10. Erstatning er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer (..)"

For straffelovsovertrædelser begået den 01-07-2011 og senere er erstatning således betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer.

N.j.nr. 13-520-00329 En svensk ansøger var blevet overfaldet i København. Overfaldet skete uden for et diskotek af en større gruppe personer. Ansøger var blevet slået og sparket. Direkte efter overfaldet tog ansøger tilbage til Malmø, hvor han blev undersøgt på sygehuset og anmeldte telefonisk hændelsen til politiet i Skåne. Politiet i Malmø foretog sig ikke noget i sagen ud over at tage imod den telefoniske politianmeldelse og videresende erstatningsansøgningen til den svenske Brottsoffermyndighed. Hverken ansøger selv eller politiet kontaktede således politiet i Danmark.

Nævnet afslog ansøgningen og lagde ved afgørelsen vægt på, at det ikke var muligt for nævnet at undersøge sagen nærmere, herunder om ansøger havde været udsat for en straffelovsovertrædelse, når sagen ikke var anmeldt til dansk politi.

Som før 01-07-2011 er der mulighed for at dispensere fra anmeldelsesfristen, såfremt forholdene taler for det. For en gennemgang af nævnets praksis for at dispensere efter § 10, stk. 2, henvises til nævnets årsberetning for 2009, afsnit 7.6.1.

Frygt for repressalier er efter lovens forarbejder, jf. betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 37, 2. sp., ikke en gyldig grund til at undlade at foretage politianmeldelse uden unødigt ophold, det vil sige nu inden 72 timer.

7.5.2 Medvirken til politiets opklaring af sagen

Kravet i offererstatningslovens § 10, stk. 1, om politianmeldelse indebærer endvidere, at ansøgeren skal have medvirket efter evne i fornødent omfang til politiets opklaring af sagen. Bevidst fortielse af oplysninger eller lignende modvilje mod at medvirke til sagens opklaring medfører således normalt, at der ikke kan tilkendes erstatning i henhold til offererstatningsloven.

N. j.nr. 13-520-00294 Ansøger indgav anmeldelse til politiet om, at han dagen før var blevet overfaldet af 2 maskerede personer. I forbindelse med den efterfølgende afhøring nogle dage senere forklarede ansøger, at han var blevet overfaldet af 2 mænd iført masker for ansigtet, samt at han ikke genkendte noget specielt ved skadevolderne, da det hele gik meget stærkt. Ansøger forklarede videre, at skadevolderne kun sagde en enkelt sætning, lige inden de løb fra stedet, men at han ikke genkendte stemmen, samt at han kun én enkelt gang fik et kort glimt af skadevolderne, da han på intet tidspunkt fik vendt sig om, så han kunne se dem. I forbindelse med den efterfølgende afhøring, som fandt sted over 2 måneder efter hændelsen, ændrede ansøger sin forklaring til, at han tydeligt kunne genkende de 2 nu navngivne skadevoldere, som han kendte særdeles godt, på deres stemmer, øjne og signalement, men at han af frygt for repressalier ikke havde fortalt noget til politiet ved de første afhøringer.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen i medfør af de principper, som fremgår af § 10 i offererstatningsloven. Nævnet anførte, at erstatning fra staten er betinget af, at lovovertrædelsen er anmeldt til politiet inden 72 timer, og at det af lovens forarbejder fremgår, jf. betænkning nr. 751/1975 side 37, at frygt for repressalier ikke er nogen undskyldningsgrund for ikke at anmelde forholdet til politiet.

Nævnet bemærkede i forbindelse med afgørelsen, at nævnet var af den opfattelse, at en skadelidt, der søger erstatning i medfør af offererstatningsloven, har pligt til at medvirke til sagens opklaring, samt at frygt for repressalier ikke kan anses som en undskyldning. Dette skyldes bl.a., at staten efter offererstatningslovens § 17 kan kræve en af staten udbetalt erstatning betalt af skadevolderen. Denne mulighed består imidlertid kun, hvis det gennem politiets efterforskning er muligt at finde og retsforfølge skadevolderen.

7.5.3 Krav ikke gjort gældende i retten under straffesagen

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er det tillige en betingelse for at få erstatning fra staten, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten.

Betingelsen om, at ansøgeren under en eventuel straffesag mod skadevolderen har nedlagt påstand om erstatning i retten, gælder, uanset at skadelidte efterfølgende opnår en civil dom om erstatning. Der henvises i den forbindelse til nævnets årsberetning for 2007, afsnit 7.5.3, for en gennemgang af nævnets praksis på området.

7.6 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 11 A

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, betaler nævnet erstatning i overensstemmelse med en eventuel dom om erstatningsspørgsmålet. Efter § 11 a, stk. 2, gælder dette dog ikke, hvis skadevolderen har anerkendt ansøgerens erstatningskrav, og kravet derfor ikke er prøvet af retten.

Offererstatningslovens § 11 a har stor praktisk betydning for nævnet. Reglen i stk. 1 er medvirkende til, at nævnet kan afgøre et stort antal sager umiddelbart i forbindelse med modtagelsen, hvorimod reglen i stk. 2 medfører, at nævnet i andre sager må foretage en selvstændig sagsbehandling, selv om erstatningsspørgsmålet har været bragt frem under straffesagen.

Efter offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan nævnet uanset reglen i offererstatningslovens § 11 a, stk. 1, tilkende en ansøger en højere erstatning end fastsat ved dommen, hvis omstændighederne taler for det. Denne bestemmelse er dog uhyre sjældent brugt, jf. årsberetningen for 2003, afsnit 7.5, samt:

N. j.nr. 13-520-01054 m.fl. Skadevolderne, der var de 8 ansøgers plejeforældre, blev dømt for i perioder over flere år langvarigt at have frihedsberøvet 3 af ansøgerne, samt for i en lang årrække hyppigt at have udøvet vold af varierende karakter, der til tider havde karakter af mishandling, samt i øvrigt at have fremsat trusler og udøvet nedværdigende behandling overfor alle ansøgerne. Skadevolderne blev idømt henholdsvis 2 år og 2½ års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 213, § 244, § 245, stk. 1, jf. til dels § 21, § 261, stk. 2, jf. stk. 1, og § 266.

Skadevolderne bestred i retten ansøgernes krav om godtgørelse for tort samt kravenes størrelse. Ansøgerne havde i retten påstået tortgodtgørelse mellem 150.000 kr. og 1,7 mio. kr. Retten tilkendte de 8 skadelidte godtgørelse for tort med beløb fra 10.000 kr. til 50.000 kr.

Ansøgernes advokat gjorde gældende overfor nævnet, at de 3 af de 8 ansøgere, som udover vold havde været udsat for frihedsberøvelse, skulle tilkendes yderligere tortgodtgørelse, idet han henviste til, at nævnet i medfør af offererstatningslovens § 11 a, stk. 3, kan tilsidesætte rettens afgørelse.

Nævnet fandt, at der ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at nævnet kunne tilkende ansøgerne en højere erstatning end fastsat ved dommen. Nævnet lagde herved vægt på, at retten ved fastsættelse af godtgørelsen for tort havde lagt vægt på karakteren og omfanget af frihedsberøvelsen.

7.7 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13 – 2 ÅRS-FRISTEN

Offererstatningslovens § 13 har siden lovens ikrafttræden i oktober 1976 og frem til 01-07-2011 haft følgende ordlyd:

“§ 13. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Ved lov nr. 412 af 09-05-2011 blev der med virkning fra 01-07-2011 indsat et nyt stykke 2 og 3 til § 13:

“Stk. 2. Hvis der i sagen er afsagt dom, regnes fristen i stk. 1, fra dommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen.

Stk. 3. Nævnet kan ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse og det nye krav fremsættes, mere end 2 år efter at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde.”

Erstatningsnævnet kan, som det fremgår ovenfor, efter offererstatningslovens § 13, stk. 1, ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Hvis der er afsagt dom i sagen, regnes fristen, fra straffedommen var endelig. Hvis politiet har efterforsket sagen, uden at der efterfølgende er rejst straffesag, regnes fristen fra tidspunktet for politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, jf. stk. 2.

Fra nævnets praksis i 2013 kan nævnes **n.j.nr. 13-520-00237**:

Ansøger, der som bankansat blev udsat for et røveri mod en pengetransport, søgte over 2 år efter endelig dom over skadevolderne om godtgørelse for svie og smerte og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fra et bijob.

Nævnet besluttede, at der i sagen forelå sådanne særlige grunde, at ansøgningen kunne behandles, selv om den var indgivet mere end 2 år efter den endelige dom over skadevolderne.

Nævnet lagde ved afgørelsen vægt på, at det ikke af politiets afhøringsrapporter vedrørende ansøger fremgik, at ansøger var blevet vejledt om muligheden for at søge om erstatning ved nævnet, at ansøger under retssagen mod skadevolderne ikke var repræsenteret af en bistandsadvokat, og at ansøger oplyste, at han først på ansøgningstidspunktet af en kollega var blevet gjort opmærksom på, at han havde mulighed for at søge nævnet om erstatning. Nævnet lagde endvidere vægt på, at der alene var tale om nogle få ugers overskridelse af fristen, og at ansøger i forbindelse med retssagen mod skadevolderne havde oplyst, at hans hovedarbejdsgiver havde dækket alle hans udgifter, herunder udbetalt fuld løn under ansø-

gers sygemelding efter røveriet, hvorfor ansøger ikke havde været opmærksom på at søge om yderligere erstatning eller godtgørelse.

Endvidere kan nævnet ikke behandle en ansøgning, hvis nævnet tidligere har behandlet erstatningskrav fra samme ansøger vedrørende samme lovovertrædelse, og det nye krav fremsættes mere end 2 år efter, at ansøgeren indså eller burde indse eksistensen af dette krav, medmindre der foreligger særlige grunde, jf. stk. 3.

De nye bestemmelser i offererstatningslovens § 13, stk. 2 og 3, er reelt en kodificering af Erstatningsnævnets mangeårige praksis. Der henvises i den forbindelse til tidligere årsberetninger, f.eks. årsberetningen for 2010, afsnit 7.7.

7.8 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 14, STK. 1 – SAGENS OPLYSNING FOR NÆVNET

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 14 regulerer sammen med bl.a. nævnets forretningsorden – jf. bekendtgørelse nr. 824 af 26-06-2013 – behandlingen i nævnet af ansøgninger i henhold til offererstatningsloven.

Efter § 14, stk. 1, kan nævnet opfordre ansøgeren til at medvirke til sagens oplysning, herunder ved personligt fremmøde for nævnet, ved i tilfælde af personskade at lade sig undersøge af en læge og om fornødent, eventuelt ved indlæggelse, at lade sig undergive observation og behandling. Nævnet kan endvidere afkræve andre, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Nævnet kan herunder indhente sygehusjournaler eller udskrifter heraf.

Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 9190 af 17-04-2012 om indsendelse af sager til Erstatningsnævnet mv., (pkt. 7), er det bl.a. præciseret, at nævnet i sager, hvor der undtagelsesvis kan være behov for yderligere oplysninger, er berettiget til at rette henvendelse til vedkommende politidirektør med henblik på, at der til brug for nævnets behandling af erstatningsspørgsmålet foretages yderligere undersøgelser i sagen, uanset at politiets efterforskning i sagen er afsluttet.

Nævnet vurderer i det enkelte tilfælde, om en sag er tilstrækkeligt oplyst gennem politiets dokumenter, eller om der f.eks. er behov for, at nævnet – eller nævnets sekretariat – indhenter og gennemser eventuelt yderligere materiale i form af lydband, videobånd eller lignende. Det vil endvidere efter omstændighederne blive overvejet, om nævnet skal bede politiet om at foretage yderligere undersøgelser i sagen.

7.9 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2

Efter offererstatningslovens § 15, stk. 2, kan nævnet i særlige tilfælde bestemme, at ansøgeren helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagens behandling ved nævnet:

Nævnet afslog i følgende sag at tilkende erstatning for udgifter til advokatsalær:

N.j.nr. 13-520-02318 Ansøger kom til skade under sit arbejde som pædagog. Efterfølgende blev hun over for nævnet repræsenteret af en advokat, der var ansat i ansøgerens fagforening. Ved sagens afslutning i nævnet fremsatte advokaten på vegne af ansøger krav om erstatning for udgifter til advokatbistand.

Advokaten henviste i den forbindelse til, at nævnet tidligere har tilkendt erstatning for udgifter til advokatbistand, når en fagforening har anvendt en ekstern frem for en intern advokat. Advokaten henviste videre til, at det var fagforeningen, som afholdt udgiften til ansættelse af intern advokatfunktion, som varetog ansøgers interesser over for nævnet, og at denne opgave ikke lå inden for den bistand, som fagforeningens almindelige sagsbehandlere ydede til medlemmerne i erstatningssager. Der anvendtes sædvanligvis en ekstern advokat, men i den aktuelle sag var sagen overgået til en intern advokat. Advokaten henviste videre til, at efter nævnets praksis tilkendes der erstatning for advokatudgifter, når advokaten har bidraget til oplysning af sagen. Endelig henviste advokaten til, at i civile sager gælder de vejledende satser for dækning af advokatudgifter til advokatbistand, uanset om partens udgifter til advokatbistand vedrører en advokat, der er ansat hos parten eller hos en mandatar, der fører retssagen på partens vegne. Advokaten henviste i den forbindelse til landsretternes notat om afgørelser om sagsomkostninger i civile sager, december 2008, s. 5.

Erstatningsnævnet besluttede at afslå ansøgningen, idet ansøger ikke personligt havde haft udgifter ved fagforeningens bistand i forbindelse med fremsættelse og behandling af erstatningskrav over for nævnet, uanset at denne bistand i det konkrete tilfælde blev ydet af en advokat. Nævnet lagde videre vægt på, at en sådan bistand er en del af de ydelser, som en fagforening yder sine medlemmer, der kollektivt betaler herfor gennem medlemskontingentet. Den omstændighed, at bistanden fra fagforeningen blev ydet af en af fagforeningen ansat advokat, kunne ikke føre til et andet resultat. Nævnet henviste i den forbindelse til offererstatningslovens § 15, stk. 2, hvorefter en ansøger i særlige tilfælde helt eller delvis kan få dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen.

Fra praksis på området henviste nævnet til Østre Landsrets dom i UfR.-2009.884Ø. I denne sag nåede både byretten og landsretten frem til, at en advokat, ansat i en organisation, der repræsenterede skadelidte i en arbejdsskadesag, ikke kunne kræve halvt proceduresalær i forhold til en udenretligt opnået erstatning fra skadevolder eller dennes forsikrings-selskab. Landsretten lagde herudover vægt på, at der ikke var fremlagt dokumentation for, at der i den konkrete sag havde været afholdt udgift til en antaget advokat. Landsretten fandt, at der ikke i den omhandlede sædvane var hjemmel til at kræve advokatomkostninger i tilfælde, hvor der ikke er afholdt konkrete advokatudgifter.

Nævnet bemærkede herudover, at i de sager, hvor en ansøger er repræsenteret ved eller bistået af sin fagforening, må advokatbistand antages at

være en del af de serviceydelser, som fagforeningen yder til sine medlemmer som modydelse for det løbende kontingent, som medlemmerne betaler. I den forbindelse gjorde det ingen forskel, om fagforeningens bistand blev ydet af ansatte i fagforeningen, herunder ansatte advokater, eller om bistanden blev ydet af en af fagforeningen antagen ekstern advokat. Bestemmelsen i offererstatningslovens § 7, stk. 2, om at erstatning ikke ydes til dækning af regreskrav mod skadevolderen førte til samme resultat.

I **n.j.nr. 13-520-01847** var ansøger ved retten tilkendt godtgørelse for tort. Der blev aftalt en afdragsordning med skadevolder, som efter nogle få afdrag holdt op med at betale. Ansøgers advokat forsøgte herefter at inddrive resten af godtgørelsen via fogedretten, hvilket ikke lykkedes. Ansøgers advokat indgav derfor ansøgning til nævnet for den resterende godtgørelse for tort. Nævnet imødekom ansøgningen.

Ansøgers advokat søgte herefter nævnet om erstatning for udgifterne til forsøget på at inddrive godtgørelsen fra skadevolder via fogedretten.

Nævnet afslog ansøgningen, da inddrivelse af erstatningskravet ved fogedretten ikke havde relevans for nævnets behandling af sagen, og da der var tale om en unødvendig udgift. Nævnet bemærkede dertil, at såfremt betingelserne i offererstatningsloven er opfyldt, er det ikke nødvendigt at anlægge sag mod skadevolder eller forsøge at inddrive beløbet hos vedkommende, førend der søges om erstatning fra Erstatningsnævnet.

7.10 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 17

I det omfang, Erstatningsnævnet yder erstatning, indtræder staten i skadelidtes krav mod skadevolderen. Afgørelser om regres træffes af politiet i den politikreds, som har udbetalt erstatningen. Hvis Erstatningsnævnet tilkender erstatning, og der er kendt skadevolder, vil nævnet sædvanligvis fremkomme med en vejledende udtalelse til politiet om regres.

N.j.nr. 13-520-00251 Skadevolder, der var 14 år gammel på skadetidspunktet, erkendte, at han havde forsøgt at få sit lem op i ansøgers numse. Ansøger var 9 år gammel, da krænkelser fandt sted i deres fælles fritidsklub. Politiet rejste ikke tiltale mod skadevolder, da han var under den kriminelle lavalder. Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i tortgodtgørelse og indstillede til politiet at søge regres for en del af den tilkendte godtgørelse hos skadevolders forældre. Nævnet henviste i den forbindelse til lov nr. 363 af 13. maj 2009 om hæftelse for børns erstatningsansvar. Efter denne bestemmelse hæfter den, der har forældremyndigheden over et hjemmeboende barn, umiddelbart over for skadelidte (i dette tilfælde staten, jf. offererstatningslovens § 17, stk. 1.) for skader, som barnet (skadevolder) er erstatningsansvarlig for efter den almindelige erstatningsregel, med indtil 7.500 kr. for hver skadegørende handling eller undladelse.

Såfremt der foreligger et tvangsfuldbyrdsgrundlag, jf. retsplejelovens § 478, kan kravet inddrives efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter m.v. og ved indeholdelse i pågældendes indtægter efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter i kildeskatteloven. Denne regel blev indsat i loven i 2006.

7.11 OFFERERSTATNINGSLOVENS § 18

Har ansøgeren givet urigtige oplysninger eller fortiet omstændigheder af betydning for erstatningen, kan beløb, som er modtaget med urette, kræves tilbagebetalt. Efter stk. 2 i bestemmelsen kan tilbagebetaling endvidere kræves, i det omfang skaden senere godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.

7.12 ERSTATNINGSANSVARSLOVENS § 1

7.12.1 Helbredelsesudgifter

Nævnet kan i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 tilkende erstatning for helbredelsesudgifter, såfremt der er tale om udgifter til nødvendig og rimelig behandling, der har til formål at få skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse.

Helbredelsesudgifter omfatter først og fremmest udgifter til rimelig og nødvendig behandling, der har til formål at søge skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med helbredelsen af skadelidte. Behandlingen skal være almindelig anerkendt og lægehenvist, f.eks. psykologbehandling og fysioterapi. Endvidere er nødvendig tandlægebehandling omfattet. Endelig tilkendes erstatning for udgifter i forbindelse med transport til og fra behandlingen.

En særlig situation forelå i **n.j.nr. 12-520-24194**:

Skadevolder blev idømt 4 måneders fængsel for overtrædelse af straffelovens § 218, stk. 2, ved at have tilsneget sig samleje med ansøger. Nævnet tilkendte ansøger 20.000 kr. i tortgodtgørelse. Der var tale om et retskrav, idet skadevolder i retten havde bestridt erstatningspligten og kravets størrelse. Herudover søgte ansøger om erstatning for udgift til HPV-vaccine. Idet der var indsendt dokumentation for, at skadevolder havde kønsvorter, samt at ansøger derfor var blevet opfordret til at få vaccinen, besluttede nævnet at dække udgiften. Ansøgers udgift var ikke dækket af det offentlige sundhedsvæsen.

For så vidt angår udgifter til behandling på privathospital el.lign., henvises der til nævnets årsberetning for 2005, afsnit 7.10.1.

For børn og unge kan det have en afgørende betydning for bedring af helbredstilstanden, at moderen eller faderen kan være til stede på hospitalet eller deltage i en genoptræning. I sådanne særlige tilfælde kan moderens eller faderens indtægtstab dækkes helt eller delvis i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, stk. 1.

7.12.2 "Andet tab"

I medfør af erstatningsansvarslovens § 1 kan der endvidere efter omstændighederne tilkendes erstatning for "andet tab", som skadelidte måtte have lidt som følge af tilskadekomsten.

Der kan således f.eks. tilkendes erstatning for forlængelse af uddannelse eller tab af skoleår. Det er normalt en forudsætning herfor, at det ved lægeerklæring samt erklæring fra uddannelsesstedet dokumenteres, at det er følgerne efter straffelovsovertrædelsen, der er årsag til forsinkelsen i ansøgers uddannelsesforløb.

I nævnets tidligere årsberetninger er refereret flere afgørelser vedrørende erstatning for tab af skoleår/forlængelse af uddannelse, jf. f.eks. årsberetningen for 2001, afsnit 6.10.

Nævnet besluttede i 2012 at regulere niveauet for erstatning, således at der fremover tilkendes 30.000 kr. for tab af et halvt skoleår og 60.000 kr. for tab af et helt skoleår.

Som andet tab er der endvidere efter en konkret vurdering mulighed for at tilkende erstatning for skadelidtes udgifter til ophold på krisecenter eller lignende.

7.13 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2

7.13.1 Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste

Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste fastsættes for tiden fra skadens indtræden, indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen.

Efter forarbejderne til bestemmelsen sigtes der med udtrykket "begynde at arbejde igen" til, at skadelidte skal kunne begynde at arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere:

N.j.nr. 11-520-20952 Ansøger var ansat som sygeplejerske på et hjem for misbrugere og blev i den forbindelse overfaldet af en af beboerne. Hun søgte i den forbindelse blandt andet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, idet hun som følge af skaden måtte gå ned i tid fra 37 til 35 timer om ugen, svarende til en nedgang i løn på ca. 1.500 kr. om måneden.

Nævnet besluttede at afslå ansøgningen om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, idet nævnet fandt, at ansøger – ved at gå 2 timer ned i arbejdstid om ugen – havde genoptaget sit arbejde i stort set samme omfang som inden skaden. Nævnet henviste i den forbindelse til erstatningsansvarslovens § 2, hvorefter retten til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ophører, når skadelidte er i stand til at genoptage sit arbejde i væsentligt samme omfang som før skaden.

I **n.j.nr. 11-520-21554** gjorde ansøger gældende, at erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste skulle beregnes på baggrund af mistet dækningsbidrag, idet der fortsat var udgifter til løn, administration og afskrivninger, uanset om ansøger arbejdede eller ej.

Erstatningsnævnet tilkendte imidlertid tabt arbejdsfortjeneste beregnet på baggrund af ansøgers virksomheds driftsresultat før renter, men efter afskrivninger.

7.14 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 3

7.14.1 Godtgørelse for svie og smerte

Efter erstatningsansvarslovens § 3, 1. pkt., tilkendes godtgørelse for svie og smerte for hver dag, den skadelidte har været syg. Efter bestemmelsens 3. pkt. kan godtgørelsen ikke overstige 50.000 kr. Beløbet reguleres årligt efter lovens § 15, stk. 1, 1. pkt., og udgjorde i 2013 70.000 kr.

Efter praksis må bestemmelsen forstås således, at godtgørelsen ophører, når der er grundlag for at skønne over den endelige méngrad, og dette rent faktisk sker, enten foreløbigt eller endeligt. På det tidspunkt hvor méngraden er fastsat, træder kravet på mén godtgørelse i stedet for kravet på godtgørelse for svie og smerte.

7.15 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 4

Efter erstatningsansvarslovens § 4 fastsættes godtgørelse for varigt mén til et kapitalbeløb, der beregnes under hensyn til skadens medicinske art og omfang og de forvoldte ulemper i skadelidtes personlige livsførelse. Ved en méngrad på under 5 pct. ydes ingen godtgørelse.

7.16 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 5

7.16.1 Erstatning for erhvervsevnetab – varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde

Efter erstatningsansvarslovens § 5 tilkommer der skadelidte erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade har medført varig nedsættelse af skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Ved bedømmelsen af erhvervsevnetabet tages der hensyn til skadelidtes muligheder for at skaffe sig indtægt ved sådant arbejde, som med rimelighed kan forlanges af den pågældende efter dennes evner, uddannelse, alder og muligheder for erhvervsmæssig omskoling og genoptræning eller lignende. Skadelidtes erhvervsevnetab beregnes i procent (erhvervsevnetabsprocenten). Der ydes ikke erstatning, såfremt erhvervsevnetabet er mindre end 15 pct.

Hvis det sandsynliggøres, at en ansøger har lidt et erhvervsevnetab som følge af tilskadekomsten, vil nævnet forelægge sagen for Arbejdsskadestyrelsen med henblik på, at styrelsen afgiver en udtalelse om ansøgers erhvervsevnetabsprocent. Arbejdsskadestyrelsens udtalelse er alene vejledende for nævnet, men vil som altovervejende hovedregel blive lagt til grund af nævnet.

Nævnet vil som udgangspunkt afvente, at Arbejdsskadestyrelsen har udtalt sig om erhvervsevnetabsprocenten, men såfremt det kan anses for sikkert, at ansøger har

pådraget sig et alvorligt erhvervsevnetab alene som følge af tilskadekomsten, kan nævnet tilkende en a conto erstatning.

Hvis personskaden er omfattet af såvel arbejdsskadesikringsloven og offererstatningsloven, tilkender nævnet den difference, der måtte være imellem udmåling af erstatning for erhvervsevnetab efter henholdsvis erstatningsansvarsloven og arbejdsskadesikringsloven, såfremt erstatningen efter sidstnævnte lov er mindre end efter erstatningsansvarsloven.

7.17 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 6-7 – FASTSÆTTELSE AF ERHVERVSEVNETABSERSTATNING

7.17.1 Fastsættelse af årsløn

Efter erstatningsansvarslovens § 6 fastsættes erstatning for tab af erhvervsevne blandt andet på grundlag af ansøgers årsløn. Årslønnen fastsættes i medfør af samme lovs § 7, stk. 1, som ansøgerens samlede erhvervsindtægt i det år, der går forud for datoen for skadens indtræden. Årslønnen opgøres således ikke i kalenderåret, men fra datoen for tilskadekomsten og et år bagud.

Efter erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, kan årslønnen dog fastsættes skønsmæssigt, når særlige indtægts- eller ansættelsesforhold eller andre særlige forhold har gjort sig gældende.

I nævnets årsberetning for 2008, afsnit 7.12, findes en gennemgang af nævnets praksis for fastsættelse af erhvervsevnetabserstatning til meget unge personer (16-17 år). Det fremgår heraf, at nævnet ved disse unge hyppigt tager udgangspunkt det kapitalbeløb, som nævnes i erstatningsansvarslovens § 8, det vil sige 386.500 kr. i 2013.

Som anført i årsberetningen for 2003, afsnit 7.9.1, har nævnet, hvis ansøgeren gennem længere tid kun har haft en vag tilknytning til arbejdsmarkedet, som udgangspunkt anvendt en standardårsløn på 165.000 kr. ved beregningen af erstatning for tab af erhvervsevne. Standardårslønnen kan ikke anvendes, hvis ansøger har en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, heller ikke selv om ansøgers faktiske årsløn er lavere end standardårslønnen, jf. nærmere årsberetningen 2004, afsnit 7.9.1.

Nævnet besluttede i 2006, at nævnet hvert år skal fastlægge størrelsen af standardårslønnen.

Nævnet har herefter besluttet at forhøje standardårslønnen således:

210.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2006 eller senere.

220.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2008 eller senere.

225.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2009 eller senere.

230.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2010 eller senere.

235.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2011 eller senere.

240.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2012 eller senere.

245.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2013 eller senere.

250.000 kr. for sager, hvor straffelovsovertrædelsen er sket den 01-01-2014 eller senere.

7.18 ERSTATNINGSANSVARSLovens §§ 12-14 – ERSTATNING FOR BEGRAVELSESUDGIFTER OG ERSTATNING FOR TAB AF FORSØRGER

Efter erstatningsansvarslovens § 12 skal den, som er erstatningsansvarlig for en andens død, betale erstatning for rimelige begravelsesudgifter og erstatning til den, som ved dødsfaldet har mistet en forsørger.

Nævnet anser op til 35.000 kr. for rimelige begravelsesudgifter. Særlige omstændigheder omkring dødsfaldet kan dog føre til, at der tilkendes et højere beløb.

”Rimelige begravelsesomkostninger” omfatter kun udgifterne til selve begravelsen, herunder annoncering, anlæg af gravsted og bespisning af følget. Nævnet udbetaler ikke erstatning for udgifter til gravstedsvedligeholdelse, sørgetøj og transport til følget.

Var afdøde hjemmehørende i udlandet, betaler nævnet udover ”rimelige begravelsesomkostninger” dog også for afdødes – men ikke følgets – transport til udlandet.

Det er i almindelighed en betingelse for at få forsørgertabserstatning, at afdøde i enten faktisk eller retlig henseende var forsørger for ansøgeren på skadestidspunktet.

7.19 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 14 A – OVERGANGSBELØB

Ved dødsfald tilkommer der en efterladt ægtefælle eller samlever et overgangsbetøb. Efterlader afdøde sig hverken ægtefælle eller samlever, kan overgangsbetøbet, når særlige omstændigheder taler derfor, i stedet tilkendes en anden efterladt person.

Betøbet vil også kunne udbetales til forældre til større hjemmeboende børn, der bidrog til husholdningen, eller f.eks. til en søster eller bror, som i mange år har haft fælles bolig og husholdning m.v. med afdøde.

Overgangsbeløbet ydes som en standardiseret kompensation for de forskellige uforudsete og mere eller mindre dokumenterbare udgifter, der som regel vil være forbundet med en ægtefælles eller samlevers død, f.eks. flytteudgifter, udgifter til bistand i hjemmet, begravelsesudgifter m.v. Udbetales der overgangsbeløb, kan den pågældende ikke tillige kræve erstatning for begravelsesudgifter, jf. sidste pkt. i bestemmelsen.

7.20 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 16 – RENTER

Efter erstatningsansvarslovens § 16, stk. 1, kan godtgørelse og erstatning kræves betalt 1 måned efter, at skadevolderen har været i stand til at indhente de oplysninger, der er fornødne til bedømmelse af erstatningens størrelse. Efter stk. 2 forrentes beløbet fra det tidspunkt, hvor det kan kræves betalt efter stk. 1, med en årlig rente, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 7 pct.²

Erstatningsansvarslovens § 16, stk. 2, fortrænger rentelovens § 3, stk. 1-3, men ikke stk. 4.

Rentelovens § 3 har følgende ordlyd:

“§ 3. Rente skal betales fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen. Stk. 2. I andre tilfælde skal der betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, da fordringshaveren har afsendt eller fremsat anmodning om betaling. Skyldneren skal ikke betale rente for det tidsrum, der ligger forud for modtagelsen af anmodningen.

Stk. 3. Uanset stk. 1 og 2 skal der tidligst betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, hvor skyldneren var i stand til at indhente de oplysninger, som må anses for nødvendige for at bedømme kravets berettigelse og størrelse.

Stk. 4. Uanset stk. 2 og 3 skal der senest betales rente fra den dag, da fordringshaveren begyndte retsforfølgning til betaling af gælden.

Stk. 5. Hvor særlige forhold begrunder det, kan retten bestemme, at rente skal betales fra et tidligere eller senere tidspunkt. Ved fordringer i henhold til aftaler som nævnt i § 1, stk. 4, kan retten dog alene bestemme, at rente skal betales fra et tidligere tidspunkt.”

7.21 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 18

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 18 fastslår, i hvilket omfang krav på erstatning og godtgørelse kan overføres til andre ved aftale eller arv, ligesom bestemmelsen fastlægger, hvordan kravene er stillet i formueforholdet mellem ægtefæller. Det følger bl.a. af bestemmelsen, at krav på erstatning og godtgørelse i tilfælde af skadelidtes død falder i arv til skadelidtes arvinger³.

² Pr. 01-03-2013 er rentesatsen steget til referencesatsen med tillæg af 8 pct., jf. lov 1244 af 18-12-2012.

³ Erstatningsansvarslovens § 18, stk. 2, indeholdt tidligere en bestemmelse, hvorefter krav om godtgørelse for personskade først faldt i arv, når det var anerkendt eller gjort gældende ved sagsanlæg eller under en straffesag ved kravets fremsættelse i retten eller i et anklageskrift eller en stævning, der var indleveret til retten. Denne bestemmelse er imidlertid ophævet med virkning fra den 23. januar 2003. Sådanne godtgørelseskrav falder således nu som ud-

Hvis skadelidte dør, inden et krav på f.eks. godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab er anerkendt eller fastslået ved dom eller af Erstatningsnævnet, kan der dog efter omstændighederne ske nedsættelse af erstatningen eller godtgørelsen under henvisning til skadelidtes korte levetid.

Der sker normalt ikke nedsættelse af erstatningen ved dødsfald senere end ca. 3 år efter tilskadekomsten, jf. herved U 2005.2390 H, hvor skadelidte afgik ved døden ca. 5½ år efter tilskadekomsten.

7.22 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 – TORTGODTGØRELSE OG KRÆNKELSESGODTGØRELSE

7.22.1 Frihedsberøvelse

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en andens frihed, fred, ære eller person, betale den forurettede godtgørelse for tort. Det vil normalt være en forudsætning, at frihedsberøvelsen kan henføres under straffelovens § 261. Nævnet kan fra sin praksis om tortgodtgørelse som følge af frihedsberøvelse nævne følgende sag fra 2013:

N.j.nr. 13-520-02030 Ansøger blev udsat for røveri, tyveri og frihedsberøvelse. Skadevolderne aftvang ansøger en iPhone, et dankort og noget tøj, hvorefter de truede ham til at udlevere pinkoden til dankortet. Herefter løb en af skadevolderne videre til nærliggende pengeautomater og hævede kontanter, mens de øvrige skadevoldere tilbageholdt ansøger og kom med trusler om bl.a. at skyde ham. Til sidst forsøgte skadevolderne at bagbinde ansøger med en ledning, men da dette mislykkedes, låste de ham inde i et lille affaldsrum, hvor han var frihedsberøvet i ca. 40 minutter.

Nævnet tilkendte ansøger 10.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet lagde ved sin afgørelse vægt på, at episoden varede i alt ca. 2 timer, hvoraf ansøger i ca. 40 minutter var låst inde i et lille affaldsrum.

7.22.2 Forbrydelser mod kønssædeligheden mv.

Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, skal det ved fastsættelsen af tortgodtgørelsen tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 (forbrydelser i familieforhold) eller 24 (forbrydelser mod kønssædeligheden). Bestemmelsen blev indsat i erstatningsansvarsloven ved lov nr. 463 af 07-06-2001. Lovændringen tog bl.a. sigte på at fordoble det hidtidige godtgørelsesniveau i sædelighedssager, begået den 01-07-2002 og senere, således at udgangspunktet ved udmåling af godtgørelse for tort ved fuldbyrdet voldtægt nu er 60-70.000 kr. og omkring det halve ved forsøg på voldtægt.

gangspunkt i arv fra samme tidspunkt som krav på erstatning for økonomisk skade i anledning af personskade, dvs. uanset om skadelidte har gjort kravet gældende inden sin død.

Den senere lovændring af offererstatningsloven ved lov nr. 412 af 09-05-2011, hvorved bl.a. lovens § 10 og § 13 blev ændret, byggede på en rapport fra december 2010 fra en arbejdsgruppe om en styrket indsats overfor ofre for forbrydelser. Arbejdsgruppen havde bl.a. overvejet, om der burde ske ændringer af erstatningsansvarslovens regler med henblik på yderligere at forhøje de beløb, der i praksis udmåles for tortgodtgørelse. Arbejdsgruppen fandt ikke grundlag herfor. Arbejdsgruppen lagde herved bl.a. vægt på, at tortgodtgørelsesbeløbene i Danmark ikke afviger væsentligt fra godtgørelserne i Sverige og Norge. Justitsministeriet tilsluttede sig arbejdsgruppens overvejelser og anbefalinger. Ministerens lovforslag, som blev vedtaget af Folketinget uden ændringer, indeholdt således ikke bestemmelser eller henstillinger om ændring af niveauet for tortgodtgørelse. Niveauet for tortgodtgørelse i voldtægtssager har i april 2012 været behandlet i Højesteret, der i U2012.2297H bl.a. udtalte: "Højesteret finder ikke grundlag for at ændre det almindelige niveau for tortgodtgørelse og stadfæster derfor dommens bestemmelser på dette punkt".

Godtgørelsen i de enkelte sager fastsættes ud fra en vurdering af de konkrete omstændigheder i hvert enkelt tilfælde. Nævnet lægger i den forbindelse blandt andet vægt på karakteren af de seksuelle krænkelse, den anvendte tvang eller vold, varigheden af forbrydelsen, hvor forbrydelsen er sket, om der har medvirket en eller flere gerningsmænd, og – hvis der er tale om forsøg – hvor fremskredent forsøget har været.

N.j.nr. 13-520-00673 Ansøger blev under en gåtur i skoven overfaldet og fik en bluse over hovedet, alt imens hun blev tildelt flere knytnæveslag. Ansøger skreg op, men blev af skadevolderen beordret til at være stille og samarbejde.

Skadevolder tog tøjet af ansøger og forsøgte blandt andet analt samleje, hvilket mislykkedes. Efter flere forsøg lykkedes det skadevolder at trænge op i ansøgers skede, hvorefter skadevolder opgav yderligere. Skadevolder klappede herefter ansøger på skulderen og sagde: "Det var godt, ik?", hvorefter han forsvandt.

Skadevolderen blev aldrig fundet af politiet. Ansøger søgte om 75.000 kr. i godtgørelse for tort. Under hensyn til karakteren af og omstændighederne omkring overgrebet tilkendte nævnet ansøger 70.000 kr. i godtgørelse.

N.j.nr. 13-520-02374 Ansøger var gift med skadevolder og gjorde det efter et skænderi nytårsaften forbi med ham. Hun vågnede dagen efter ved, at skadevolder forsøgte at have samleje med hende, hvilket hun dog nægtede. Skadevolder udsatte hende herefter for vold og voldtægt, idet han slog hende hårdt på brysterne, fastholdt hende og gennemførte samleje med hende mod hendes vilje. Han lagde sig efterfølgende til at sove. Ansøger forsøgte at stikke af flere gange, men han vågnede og forhindrede hende heri. Da hun forsøgte at stikke af den sidste gang, voldtog skadevolder hende igen og tildelte hende herefter et knytnæveslag i ansigtet.

Ansøger og skadevolder spiste herefter morgenmad med ansøgers bror, der havde sovet i samme hus, dog i en anden afdeling og under indtagelse af sovemedicin.

Politiet fandt i forbindelse med den efterfølgende efterforskning store totter af ansøgers hår på sengen og iturevet undertøj, ligesom der blev konstateret skader på ansøger, herunder rødme, blødninger, hudafskrabbinger og hævelser på store dele af kroppen og i ansigtet.

Statsadvokaten besluttede at rejse tiltale mod skadevolder, men da han var udrejst af landet, blev den ikke forkyndt i tide, hvorfor politiets påtaleopgivelse var gyldig. Nævnet besluttede at lade forholdet være omfattet af offererstatningsloven, idet det måtte lægges til grund, at ansøger var blevet udsat for overgreb som forklaret. Ansøgers advokat havde blandt andet ansøgt om tortgodtgørelse på 60.000 kr., hvilket nævnet imødekom.

I andre sædelighedssager end voldtægt og forsøg på voldtægt fastsættes godtgørelsen mere skønsmæssigt, men under hensyn til de samme momenter, der er anført ovenfor.

N.j.nr. 13-520-02167 Skadevolder blev idømt 14 dages fængsel, bl.a. for overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, idet han havde været i besiddelse af en del utugtige billeder af den 13-årige ansøger. Det fremgik af sagen, at ansøger frivilligt havde sendt nøgenbilleder til skadevolder og andre mænd gennem hjemmesiden Arto.

Ansøgers mor søgte om godtgørelse for svie og smerte, hvilket nævnet afslø, idet hun ikke var direkte skadelidt. Nævnet valgte dog af egen drift at tilkende ansøger 5.000 kr. i godtgørelse for tort, idet der blev lagt vægt på, at ansøger godt nok frivilligt havde sendt nøgenbilleder af sig selv, men at skadevolder havde presset hende hertil, samt udnyttet hendes i den henseende unge og umodne alder, idet han oplyste, at han ville afbryde kontakten med hende, hvis ikke hun sendte ham nøgenbilleder af sig selv.

N.j.nr. 13-520-00070 Skadevolder, som var 43 år gammel, blev idømt 3 måneders betinget fængsel for overtrædelse af straffelovens § 222, stk. 1, ved at have haft samleje med ansøger, der var 14 år gammel. Ved straffastsættelsen lagde retten vægt på, at ansøger var 14 år, at der var tale om et enkeltstående forhold, ligesom det i øvrigt måtte lægges til grund, at ansøger deltog frivilligt og i ikke et ubetydeligt omfang tog initiativ til både kontakt og seksuelt samkvem.

Ansøger søgte, som følge af ovenstående forhold, om en godtgørelse på 20.000 kr. for tort.

Nævnet tilkendte under hensyn til det pådømte forholds karakter 10.000 kr. i tortgodtgørelse. Nævnet lagde ved udmålingen af godtgørelse vægt på, der var tale om et enkeltstående forhold, at ansøger havde deltaget

frivilligt, at ansøger selv havde taget initiativet til kontakten med skadevolder, og at kontakten var fortsat efter det pådømte forhold. Den store aldersforskel på 29 år blev ligeledes tillagt betydning.

N.j.nr. 13-520-01109 Skadevolder blev idømt 3 års fængsel for overtrædelse af straffelovens § 210, stk. 3, jf. stk. 1, § 244, jf. § 222, stk. 2 og stk. 3, jf. § 223 og § 230 ved i 3 tilfælde at have haft anden kønslig omgængelse end samleje med sit barnebarn under 12 år (ansøger var 2-3 måneder ved overgrebene), samt for besiddelse og udbredelse af børneporno.

Ansøger blev i retten tilkendt 40.000 kr. i tort. Skadevolders stillingtagen til erstatningskravet fremgik hverken af dom- eller retsbog. Nævnet tilkendte ansøger 40.000 kr. i godtgørelse for tort i overensstemmelse med dommen.

7.22.3 Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 – krænkelsegodtgørelse

Bestemmelsen om krænkelsegodtgørelse findes i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Efter denne bestemmelse skal den, der er ansvarlig for en retsstridig krænkelse af en anden, i tilfælde, hvor der ikke er lidt tort, jf. § 26, stk. 1, dog betale den forurettede en godtgørelse, såfremt krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret et særligt groft angreb mod en andens person eller frihed. Krænkelsegodtgørelse ydes således i de grænsetilfælde, hvor forbrydelsen ikke direkte har været egnet til at krænke offerets selv- og æresfølelse, og hvor der derfor ikke ydes godtgørelse for tort, men hvor forbrydelsen desuagtet er af en sådan karakter, at den generelt set er egnet til at skabe meget betydelig angst og længerevarende psykiske belastninger for offeret.

Kravet om forholdets grovhed kræver lidt forenklet, at forholdet er sket ved et *forsættligt særligt groft angreb*, der har medført eller været egnet til at medføre *alvorlig utryghed og angst hos offeret*. Ved vold er det en forudsætning, at *der er anvendt våben*, eller at der har været tale om vold *gennem længere tid*. Kravet om forbrydelsens grovhed indebærer endvidere, at forholdet også ved strafudmålingen skal betragtes som værende af grovere karakter. Det er således tillige en forudsætning, at forbrydelsen skal kunne medføre fængsel i omtrent 1 år eller derover. Det vil normalt også være en forudsætning, at volden har medført alvorlige skader. Dette fortolkes i nævnets praksis som skader, der har medført egentlige varige mén, der kan fastsættes til en méngrad på mindst 5 pct., eller en sygeperiode på 3 måneder eller derover.

Bestemmelsen er nærmere omtalt i nævnets beretning for 2007, afsnit 7.17.

Fra nævnets afgørelser i 2013 om krænkelsegodtgørelse kan nævnes:

N.j.nr. 13-520-00622 4 skadevoldere blev idømt henholdsvis 4 og 5 års fængsel for at have begået hjemmerøveri hos de forurettede, hvis 2-årige barnebarn var til stede. Skadevolderne var maskerede og bandt de forurettede med tape. De truede endvidere med at gøre skade på barnebarnet med henblik på at få de forurettede til at udlevere pinkoder til forskellige

betalingskort. Skadevolderne endte med at efterlade de forurettede og barnebarnet på et aflåst toilet i husets kælder.

Skadevolderne blev dømt efter straffelovens § 288, stk. 2, jf. stk. 1, nr. 1, jf. til dels § 21, men blev frifundet for at have udsat de forurettede for ulovlig frihedsberøvelse efter straffelovens § 261.

De forurettedes barnebarn søgte om 50.000 kr. i godtgørelse for tort, hvilket Østre Landsret udskød til behandling i Erstatningsnævnet. Nævnet besluttede at give barnebarnet afslag på tortgodtgørelse, men tilkendte til gengæld ansøger 10.000 kr. i krænkelsegodtgørelse.

Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at hjemmerøveriet ikke var sket under så krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at nævnet kunne tilkende tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, men at barnebarnet henset til sagens omstændigheder var berettiget til krænkelsegodtgørelse efter § 26, stk. 3. Nævnet fandt ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om tilkendelse af 10.000 kr. i krænkelsegodtgørelse.

7.23 ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26 A – GODTGØRELSE TIL EFTERLADTE

Bestemmelsen, der er gældende for skader sket den 23-01-2003 og senere, er nærmere omtalt i årsberetningerne for 2003, afsnit 7.13 og 2004, afsnit 7.14.

Godtgørelse til efterladte ved dødsfald i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a kommer kun på tale ved dødsfald, der er forvoldt forsætligt eller ved grov uagtsomhed. Bestemmelsen vil derfor typisk finde anvendelse i tilfælde, hvor dødsfaldet er forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237 (manddrab), § 246 (grov vold med døden til følge) eller eventuelt § 252 (forsætlig fareforvoldelse).

Er dødsfaldet forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 237, er udgangspunktet, at der skal betales godtgørelse. Er døden derimod forvoldt ved overtrædelse af straffelovens § 246 eller § 252, afhænger det af en konkret vurdering af karakteren af tiltaltes handling og den lidelse eller krænkelse, som derved er påført de efterlevende, om der skal betales godtgørelse. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om dødsfaldet er forvoldt på en særlig brutal eller krænkende måde, om afdøde har været udsat for omfattende vold eller seksuelle krænkelser inden døden, eller om døden er forvoldt på en særlig pinefuld måde. Det kan også indgå i vurderingen, hvor "tæt" de efterladte har været på begivenhederne. Har et barn f.eks. været til stede i forbindelse med drabet på en af sine forældre, kan dette i sig selv tale for tilkendelse af godtgørelse eller en forhøjelse af denne.

Udgangspunktet for godtgørelsens størrelse ved forsætligt drab er 100.000 kr.

N.j.nr 12-520-23762 En dansk far dræbte i udlandet sine 2 danske mindreårige børn. Faren og de 2 børn var rejst direkte fra Danmark til udlandet, hvor de kun havde opholdt sig i knap et døgn, hvorefter faren ved

brug af remedier til formålet, medbragt fra Danmark, på vejen hjem dræbte børnene. Det blev lagt til grund, at det var tilfældigt, at drabene blev begået i udlandet og ikke i Danmark, da det først var planlagt, at faren og børnene skulle opholde sig i Danmark. Det blev endvidere lagt til grund, at drabene blev begået for at forhindre en dansk myndighedsafgørelse om, at børnene fremover skulle bo hos deres mor. Faren blev i landet, hvor drabene blev begået, straffet med livsvarigt fængsel.

Offererstatningsloven i det land, hvor drabene blev begået, gav ikke mulighed for godtgørelse til efterladte svarende til § 26 a i den danske erstatningsansvarslov.

Under disse ganske særlige omstændigheder tilkendte nævnet – uanset bestemmelsen i offererstatningslovens § 1, stk. 3 – moren til de dræbte børn godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 a med 200.000 kr.

Ved dødsfald som følge af grov uagtsomhed kan godtgørelsen fastsættes til et mindre beløb, idet det dog i lovens forarbejder forudsættes, at der ikke tilkendes helt bagatelagtige beløb.

N.j.nr. 13-520-02870 Skadelidte, en 15 måneder gammel dreng, afgik ved døden, efter i en periode på flere måneder at have været udsat for vanrøgt, grov vold og mishandling af sin mor og stedfar. Moren og stedfaren blev idømt henholdsvis 4 og 9 års fængsel for vanrøgt, vold med døden til følge samt for at have hensat skadelidte i hjælpeløs tilstand, jf. straffelovens § 213, § 245, stk. 1, jf. § 246, og § 250.

Skadelidtes far søgte nævnet om erstatning for begravelsesudgifter samt om 100.000 kr. i efterladtegodtgørelse. Nævnet tilkendte skadelidtes far erstatning for begravelsesudgifter samt 75.000 kr. i efterladtegodtgørelse og lagde ved afgørelsen vægt på, at skadevolderne blev dømt for bl.a. vold med døden til følge, men ikke for manddrab.

Godtgørelsen kan udbetales til personer, der stod afdøde særlig nær. Det vil som udgangspunkt sige afdødes efterladte ægtefælle eller samlever, mindreårige børn, og, hvis afdøde var mindreårig, afdødes forældre.

Der kan også tilkendes godtgørelse til et ufødt barn. Ved mindreårige børn vil det som udgangspunkt være uden betydning, om barnet rent faktisk boede sammen med afdøde, og om barnet selv er i stand til at forstå de særlige omstændigheder omkring dødsfaldet, der begrunder godtgørelsen. Er der tale om mindreårige børn, som havde nået en vis alder, da dødsfaldet indtrådte, kræves dog efter praksis en vis kontakt mellem afdøde og den efterladte.

N.j.nr. 13-520-24793/13-520-24794 Et søskendepar på henholdsvis 17 og 19 år søgte nævnet om godtgørelse i medfør af erstatningsansvarslovens § 26 a, i anledning af at deres far var blevet dræbt. Ingen af børnene boede sammen med faren på drabstidspunktet.

Nævnet tilkendte sønnen på 17 år 75.000 kr. i godtgørelse. Nævnet lagde ved afgørelsen på den ene side vægt på, at ansøger var mindreårig på drabstidspunktet, og at han var tæt knyttet til sin far, som han jævnligt besøgte. Nævnet lagde på den anden side vægt på, at ansøger ikke havde boet sammen med sin far, siden han var 2 år gammel, og at han fyldte 18 år – og dermed ikke længere var mindreårig – ca. 7 måneder efter drabet på faren.

Nævnet meddelte afslag på godtgørelse til den 19-årige søster. Nævnet lagde i den forbindelse vægt på, at ansøger ikke var mindreårig og heller ikke var hjemmeboende hos sin far, som hun ikke havde boet sammen med, siden hun var ca. 5 år.

Hjemmeboende voksne børn vil som udgangspunkt også være omfattet af bestemmelsen.

Efter omstændighederne er også andre end ægtefælle, samlever, børn eller forældre omfattet af bestemmelsen i § 26 a. Dette forudsætter dog, at der har været et sådant særligt forhold mellem den pågældende og afdøde, at der må antages at være tale om en tilsvarende særlig følelsesmæssig belastning som følge af dødsfaldet. Det kan f.eks. være en søskende, der som voksen i mange år har haft fælles bolig og husholdning med afdøde.

7.24 "FORÆLDELSE"/PRÆKLUSION

Efter fristreglen i offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. Der henvises herved nærmere til afsnit 7.7.

7.24.1 *Særligt om præklusion i sager om seksuelle overgreb mod børn og unge mennesker*

Nævnet behandlede i 2009 en række sager om overgreb mod børn og unge mennesker. Der var i alle sager tale om, at der var gået mange år fra overgrebene angaves at have fundet sted, og indtil nævnet modtog en erstatningsansøgning. Der henvises således til nævnets årsberetning for 2009, afsnit 20.1.

**BILAG 1 – OVERSIGT OVER FOREKOMSTEN AF DE ENKELTE STRAFFE-
LOVSOVERTRÆDELSER I 2013-2012⁴**

	2013	2012
Strfl. §§ 119-121	105	93
Strfl. § 123	6	4
Strfl. § 210	24	10
Strfl. §§ 216-217	98	93
Strfl. § 218-221	10	12
Strfl. §§ 222-223 a	65	64
Strfl. § 224	36	39
Strfl. § 232	168	108
Strfl. § 237	63 ⁵	52
Strfl. § 241	6	1
Strfl. § 244	1.111	1.370
Strfl. § 245	356	451
Strfl. § 246	11	4
Strfl. § 249	5	7
Strfl. § 252	9	9
Strfl. §§ 260-261	23	32
Strfl. § 262a	4	2
Strfl. § 266	27	44
Strfl. § 276, § 291, § 293	10	16
Strfl. § 279	2	0
Strfl. § 281	7	4
Strfl. § 288	201	243
Strfl. i øvrigt	1	0
Andet	105	8
I alt	2.348 ⁶	2.666

⁴ Grundet periodeskifte i sagsbehandlingssystemet i 2013 gøres der opmærksom på, at der er en vis usikkerhed forbundet med tallene, som således kan være behæftet med en vis fejlmargen.

⁵ Strfl. § 237, jf. § 21.

⁶ Der er i 2013 indkommet 2.711 nye erstatningssager. Det er på 2.348 af disse sager registreret, hvilken straffelovsovertrædelse sagen vedrører. At der ikke er registreret en straffelovsovertrædelse på alle 2.711 nye sager skyldes bl.a., at det i nogle tilfælde ikke er muligt på modtagelsestidspunktet at afgøre, hvilken straffelovsovertrædelse erstatningssagen vedrører. Det gælder navnlig ansøgninger, der ved en fejl er sendt direkte til Erstatningsnævnet og ikke – i overensstemmelse med nævnets forretningsorden – gennem politiet, og hvor nævnet derfor ikke på ansøgningstidspunktet har modtaget de relevante akter fra straffesagen.

**BILAG 2 – OVERSIGT OVER TILKENDTE ERSTATNINGER MV. I 2013-2012
FORDELT PÅ ERSTATNINGSPOSTER**

	2013	2012	Manglende re- gistreringer for 2012
Svie og smerte	15.805.953	11.346.668	4.683.332
Helbredelsesudgifter	738.269	607.557	150.563
Tandbehandling	1.053.824	999.971	356.432
Personlige ejendele	810.444	674.599	290.806
Mistede kontanter	23.610	20.314	5.150
Tingsskade	27.607	500	0
Forlængelse af uddannel- se/tab af skoleår	660.000	280.000	30.000
Transportudgifter	207.278	102.181	26.727
Tabt arbejdsfortjeneste	30.605.050	11.809.246	5.553.478
Begravelsesudgifter	465.775	338.324	101.222
Overgangsbeløb	422.825	144.500	283.000
Tort	12.008.500	9.828.119	2.263.400
Krænkelsergodtgørelse	730.000	408.000	220.000
Godtgørelse til efterladte	2.525.000	1.502.277	820.000
Lægeerklæring, betalt af ansøger/advokat	130.135	76.145	33.527
Varigt mén	29.054.325	19.321.778	6.535.819
Erhvervsevnetabserstatning	98.118.918	52.330.244	30.552.821
Varige helbredelsesudgifter	2.700	0	0
Tab af forsørger, ægtefælle	4.743.253	860.500	2.826.808
Tab af forsørger, børn	3.280.218	832.972	0
Advokatudgifter	4.239.392	2.109.748	685.251
Andet	132.108	122.210	-9.993
I alt	205.785.634	113.715.853	55.408.343

Administrative udgifter i 2013-2012:

	2013	2012
Gebyr til Arbejdsskadestyrelsen	1.652.142	599.600
Tandlægekonsulent	39.984	39.820
Lægekonsulenter	56.210	3.884
Erklæringer betalt af nævnet	2.162.719	1.331.859
Andet	35.407	10.235
I alt	3.946.462	1.985.398

Udbetalt i alt i 2013-2012:

	2013	2012
Tilkendte erstatninger og godtgørelser	205.785.634	113.715.853
Administrative udgifter	3.946.462	1.985.398
Manglende registreringer for 2012	-	55.408.343
I alt	209.732.096	171.109.594

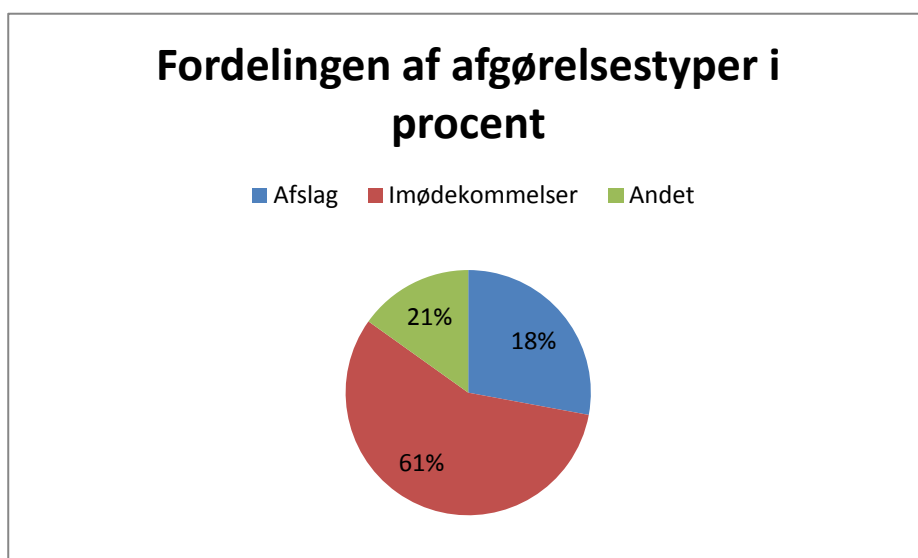
BILAG 3 – OPLYSNINGER OM TILKENDELSER OG AFSLAG I 2013

Erstatningsnævnet har i 2013 truffet 5.318 afgørelser, jf. afsnit 4.

I ca. 48 pct. af afgørelserne har nævnet i det væsentligste imødekommet ansøgers erstatningskrav ved den første afgørelse, mens nævnet i ca. 18 pct. af afgørelserne har meddelt afslag. Endvidere har nævnet i ca. 13 pct. af sagerne – typisk efter at have modtaget yderligere dokumentation for ansøgers krav – tilkendt yderligere erstatning. De sager, hvor nævnet har imødekommet ansøgningen eller genoptaget en tidligere afgørelse, udgør tilsammen ca. 61 pct. af de truffe afgørelser.

De øvrige ca. 21 pct. af de truffe afgørelser, hvor nævnet hverken har imødekommet eller afslået det fremsatte erstatningskrav, drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor nævnet ikke har kunnet tage stilling til kravet på det foreliggende grundlag, og hvor nævnet derfor har afsluttet sagen med tilsagn om genoptagelse ved indsendelse af dokumentation eller lignende for kravet (ca. 18 pct.). Endvidere drejer det sig om sager, hvor nævnet har besluttet at henlægge en erstatningssag, f.eks. fordi ansøger har oplyst, at han eller hun ikke ønsker videre foretaget i sagen, eller fordi nævnet blot har meddelt aktindsigt i sagen efter anmodning fra ansøgeren (ca. 3 pct.)

Fordelingen af afgørelsestyper kan illustreres ved nedenstående figur:

BILAG 4 – OPLYSNINGER OM AFSLAGSGRUNDE I 2013

Blandt de afgørelser, hvorved nævnet har truffet afgørelse om afslag på erstatning, fordeler begrundelserne for afslagene sig som illustreret ved nedenstående figur:

